T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

POZİTİF PSİKOLOJİ ODAĞINDA HAZIRLANAN PİYANO EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DİSLEKSİLİ ÇOCUKLARIN MÜZİKAL BECERİLERİNE YANSIMALARI

Hazırlayan
Göksen TOSUNER

Danışman
Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Nisan 2023
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

POZİTİF PSİKOLOJİ ODAĞINDA HAZIRLANAN PİYANO EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DİSLEKSİLİ ÇOCUKLARIN MÜZİKAL BECERİLERİNE YANSIMALARI

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Göksen TOSUNER

Danışman
Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

Nisan 2023
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Göksen TOSUNER

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

"**Pozitif Psikoloji Odağında Hazırlanan Piyano Eğitimi Uygulamalarının Disleksili Çocukların Müzikal Becerilerine Yansımaları"** adlı Yüksek Lisans tezi Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan	**Danışman**
Göksen TOSUNER	Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

Müzik Anasanat Dalı Başkanı
Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

KABUL VE ONAY SAYFASI

Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU danışmanlığında **Göksen TOSUNER** tarafından hazırlanan **"Pozitif Psikoloji Odağında Hazırlanan Piyano Eğitimi Uygulamalarının Disleksili Çocukların Müzikal Becerilerine Yansımaları"** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı'nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

……/……./2023

JÜRİ:

Danışman : İmza

Üye : İmza

Üye : İmza

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun …. /…./…… tarih ve …….. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

……. /…..…../ ……..…

Dr. Öğr. Üyesi Levent ÇORUH

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim sürecince bilgi, birikim ve tecrübesi ile bana yol gösteren bu süreçte bana büyük motivasyon sağlayan kıymetli hocam ve danışmanım sayın Prof. Dr. Oya LEVENDOĞLU başta olmak üzere, bu süreçte her daim yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen, mesleki hayatımda yoluma hep ışık tutan Prof. Dr. Rauf KERİMOV hocama şükran ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmam süresince akademik tecrübelerini benimle paylaşan ve süreç boyunca büyük bir özveri ile yardımcı olan sevgili dostum Mahmut SOYLU ve kıymetli eşi Elif SOYLU ’ya yürekten teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Mesleki hayatım boyunca hayal gücümü canlı tutan ve beni üretken bir öğretmene dönüştürüp işimi sevdiren tüm öğrencilerime ve çalışma sürecinde destek veren değerli çalışma arkadaşlarım Deniz KÖMEK ve Mustafa GÜLTEKİN’e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bütün hayatım boyunca bana pusula olan ağabeyim Kemal TOSUNER ile disleksinin hayatıma kattığı tüm olumsuzlukları büyük bir emek ve sabırla aşmamı sağlayıp beni yetiştiren annem Alime Esin TOSUNER ve babam Serbülent TOSUNER’e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Göksen TOSUNER

Nisan 2023, KAYSERİ

POZİTİF PSİKOLOJİ ODAĞINDA HAZIRLANAN PİYANO EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DİSLEKSİLİ ÇOCUKLARIN MÜZİKAL BECELERİLERİNE YANSIMALARI

Göksen TOSUNER

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2023
Danışman: Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

ÖZET

Bu araştırmada, pozitif psikoloji yaklaşımı ile hazırlanan piyano eğitim programının disleksi tanılı çocuklarda ki müzikal becerilerine yansımaları değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) bünyesinde eğitim gören çocuklar arasında disleksi tanısı almış ve müzikal ilgileri fazla olan, 8 – 11 yaş aralığında ki 8 çocuk değerlendirmeye alınmıştır. Çocukların, çalışmaya uygun olup olmadıklarını içeren bir dizi ön değerlendirme sonrasında, her birinin bu çalışmaya uygun olduğu görülmüştür. Çalışma; genel olarak, haftada bir gün ve iki ders saati olacak şekilde yürütülen toplam 8 haftalık süreyi kapsayan piyano eğitimini ve pozitif psikoloji odağında hazırlanan etkinlikleri kapsamaktadır. Nitel araştırma geleneğine bağlı olarak yürütülen bu çalışmada, olumlama dilinin hakim olduğu bir eğitim planı uygulanmış ve bu plan kapsamında çocukların müzikal becerilerinde ki olumlu değişimlerin izlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak veli görüşmelerinde kullanılan açık uçlu 15 sorudan oluşan bir görüşme formu, ders günlükleri ve pozitif psikoloji uygulamaları yer almıştır. Bu araçlar sayesinde, çocukların disleksi düzeyleri ve kişilik özellikleri hakkında bilgi toplanmış ve müzik eğitimi sırasında kullanılan pozitif psikoloji uygulamalarının etkisi değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda pozitif psikoloji odağında hazırlanan bu eğitim programıyla disleksili çocukların müzikal becerilerinde gözle görülür bir gelişme olduğu görülmüştür. Çalışma boyunca pozitif psikoloji odağında işlenen piyano derslerinde kullanılan olumlama dilinin çocukların zayıf yönlerinden çok, güçlü yönlerine odaklanıyor olması, onlarda motivasyon, başarısızlıkla mücadele, istikrar ve farkındalık gibi iyileştirmelere yol açmıştır. Tüm bu sonuçlar pozitif psikoloji odağında hazırlanan ve uygulanan piyano eğitiminin disleksili öğrencilerin müzik eğitimine katkı sağladığını, gelecekte bu alanda yürütülecek çalışmalara kaynaklık edebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelime: Disleksi, pozitif psikoloji, müzik eğitimi, piyano eğitimi, olumlama dili

THE REFLECTIONS OF PIANO EDUCATION PRACTICES PREPARED WITH POSITIVE PSYCHOLOGY FOCUS ON THE MUSICAL SKILLS OF CHILDREN WITH DYSLEXIA

Göksen TOSUNER

Erciyes University Fine Arts Institute
Master's Thesis April 2023
Supervisor: Prof. Dr. N. Oya LEVENDOĞLU

ABSTRACT

The reflections of piano education programme on children diagnosed with dyslexia, and on their musical skills by using positive psychology, are surveyed in this research. Eight children,aged 8-11, who have dyslexia and musical interests and having education under Kayseri Guidance and Research Center, are evaluated on this scope of work. After a preliminary assessment of whether the children are appropriate or not for the research, it is seen that they all could be confirmed. The study includes piano education and activities focusing on positive psychology, two hours of lecturing once a week throughout 8 weeks. On this study which iş carried out by a qualitive method, an education programme is applied with an affirmative language and it is aimed to obtain positive changes of musical skills on children. An interview form of fifteen open-ended questionnaire for the parents, lectures' diaries and applications of positive psychology are placed as data collection tools in the research. With the help of these tools, datas about dyslexia levels and characteristic features of children and the effects of positive psychology used during musical education, are evaluated. As a result of this education programme focusing on positive psychology, a significant development is seen on the children's musical skills who have dyslexia. The affirmative language used on piano lessons focusing on positive psychology had the children focus on their stronger abilities much more than their weak ones and gave them improvement, stability, will to struggle against failure and being awareness. Starting from here, when an approach with positive psychology iş provided to children having dyslexia, it is seen that both the self-improvement and musical skills can be developed. All these results show that, piano education focusing on positive psychology can make a big contribution to their musical education and be a source to other studies to carry out in the future.

Key words: Dyslexia, Positive psychology, music education, Piano education, Affirmation language

İÇİNDEKİLER

POZİTİF PSİKOLOJİ ODAĞINDA HAZIRLANAN PİYANO EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DİSLEKSİLİ ÇOCUKLARIN MÜZİKAL BECELERİLERİNE YANSIMALARI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI ii
KABUL VE ONAY SAYFASI iii
ÖN SÖZ iv
ÖZET v
ABSTRACT vi
KISALTMALAR LİSTESİ ix
TABLOLAR LİSTESİ x
ŞEKİLLER LİSTESİ xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Disleksi Kavramı ve Türleri 1
1.2. Çalışmanın Amacı 7
1.3. Araştırma Sorusu 7
1.4. Çalışmanın Önemi 8
1.5. Literatür Değerlendirmesi 8
1.6. Kavramsal Çerçeve 10
1.6.1. Pozitif Psikoloji 10
1.6.2. Eğitimde Pozitif Psikoloji Temelli Yaklaşımlar 13
1.6.3. Pozitif Psikolojide Akış Deneyimi 15
1.6.4. Akış Deneyimi Aşamaları 16
1.7. Yöntem 20
1.8. Verilerin Toplanması 21
1.9. Verilerin Analizi 24

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

2.1. Veliler ile Yapılan Kişisel Görüşmelere Dair Bulgular 25

2.2. Çocukların Okul Yaşantısına Disleksinin Yansımalarına Dair Elde Edilen Bulgular..... 38

2.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzikal Becerilerinin Tespiti 53

2.4. Müzik Eğitimi ve Pozitif Psikoloji ile Verilen Derslerin Disleksili Çocuklara Etkileri..... 56

2.4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 1. Hafta Ders Kazanımları 56

2.4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 2. Hafta Ders Kazanımları 60

2.4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 3. Hafta Ders Kazanımları 61

2.4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 3. Hafta Ders Kazanımları 62

2.4.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 5. Hafta Ders Kazanımları 63

2.4.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 6. Hafta Ders Kazanımları 64

2.4.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 7. Hafta Ders Kazanımları 65

2.4.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 8. Hafta Ders Kazanımları 66

2.4.9. Olumlama Dilinin Öğrenme Durumuna Etkilerine Dair Bulgular 67

2.4.10. Pozitif Psikoloji Odağında Hazırlanan Müzik Eğitim Programının Genel Değerlendirmesi..... 68

SONUÇ..... 70

KAYNAKÇA 74

EKLER..... 79

ÖZ GEÇMİŞ..... 80

KISALTMALAR LİSTESİ

Ö1 **:** Öğrenci 1
Ö2 **:** Öğrenci 2
Ö3 **:** Öğrenci 3
Ö4 **:** Öğrenci 4
Ö5 **:** Öğrenci 5
Ö6 **:** Öğrenci 6
Ö7 **:** Öğrenci 7
Ö8 **:** Öğrenci 8
AGR **:** Araştırmacı Gözlem Raporu
KG **:** Kişisel görüşme
ÖDG **:** Öğrenci Ders Günlüğü

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Olumlama dili. 20

Tablo 2. Disleksi için müzik eğitim programı 23

Tablo 3. Veliler ile yapılan kişisel görüşmelerden elde edilen bulgular. 25

Tablo 4. Veliler ile yapılan kişisel görüşmelerden elde edilen bulgular. 26

Tablo 5. Ö1' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 29

Tablo 6. Ö1' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 29

Tablo 7. Ö2' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 30

Tablo 8. Ö2'nin duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 30

Tablo 9. Ö3' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 31

Tablo 10. Ö3' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 31

Tablo 11. Ö4'dün duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 32

Tablo 12. Ö4'ün duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 32

Tablo 13. Ö5'in duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların analizi. 33

Tablo 14. Ö5'in duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 33

Tablo 15. Ö6' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 34

Tablo 16. Ö6' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 34

Tablo 17. Ö7' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 35

Tablo 18. Ö7' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 35

Tablo 19. Ö8 duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar. 36

Tablo 20. Ö8 duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması. 36
Tablo 21. Ö1'in gezegen oyununa verdiği cevaplar. 42
Tablo 22. Ö2'nin gezegen oyununa verdiği cevaplar. 44
Tablo 23. Ö3'ün gezegen oyununa verdiği cevaplar. 46
Tablo 24. Ö4'ün gezegen oyununa verdiği cevaplar. 47
Tablo 25. Ö5'in gezegen oyununa verdiği cevaplar. 48
Tablo 26. Ö6'nın gezegen oyununa verdiği cevaplar. 50
Tablo 27. Ö7'nin gezegen oyununa verdiği cevaplar. 51
Tablo 28. Ö8'in gezegen oyununa verdiği cevaplar. 52
Tablo 29. Nota seslerinin kalın ve inceliğini fark etme oyunu sonuçları. 54
Tablo 30. Ritim ve Tempo Becerilerinin Sonuçları 55
Tablo 31. 1. hafta ders kazanımları 57
Tablo 32. 1. hafta öğrenci başarı durumu. 57
Tablo 33. Öğrencilerin ders öncesi duygu ifade kartlarında ki seçimleri. 58
Tablo 34. Öğrencilerin ders sonrası duygu ifade kartlarında ki seçimleri 59
Tablo 35. 2. Hafta ders kazanımları. 60
Tablo 36. 2. Öğrenci başarı durumu. 60
Tablo 37. 3. Hafta ders kazanımları. 61
Tablo 38. 3. Hafta öğrenci başarı durumu. 61
Tablo 39. 4. Hafta ders kazanımları 62
Tablo 40. 4. Hafta öğrenci başarı durumu 62
Tablo 41. 5. Hafta ders kazanımları 63
Tablo 42. 5. Hafta öğrenci başarı durumu 63
Tablo 43. 6. Hafta ders kazanımları 64
Tablo 44. 6. Hafta öğrenci başarı durumu 64
Tablo 45. 7. Hafta ders kazanımları 65
Tablo 46. 7. Hafta öğrenci başarı durumu 65
Tablo 47. 8. Hafta ders kazanımları 66
Tablo 48. 8. Hafta öğrenci başarı durumu 66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Disleksili bireylerin gösterdiği belirtiler. 4
Şekil 2. Disleksinin sınıflandırması. 5
Şekil 3. Pozitif psikoloji akış durumu ve hedefleri. 17
Şekil 4. Duygu ifade etme kartı. 22
Şekil 5. Duygu ifade etme oyunu. 22
Şekil 6. Boşluklara kelime doldurma duygu ifade oyun kartı 28
Şekil 7. Duygu ifade etme oyunu genel sonuç grafiği 37
Şekil 8. Gezegen oyunu. 41
Şekil 9. Nota seslerinin kalın ve inceliğini fark etme oyunu (Tosuner, 2018). 53
Şekil 10. Hareketli ritmik çalışma (Tosuner, 2018). 54
Şekil 11. Ritmik çalışma (18/02/2021) 56
Şekil 12. Ritmik hareket, takip ve ritmik yürüme uygulaması (18/02/2021) 56
Şekil 13. Duygu ifade kartı. 58

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırma ile ilgili kavramsal açıklamalara, araştırma ile ilgili literatürde geçen ve daha önce yapılmış olan araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Disleksi Kavramı ve Türleri

Disleksi; kültür, ırk ve sosyo-ekonomik düzey farkı olmadan, günümüzde oldukça yaygın görülen bir özel öğrenme güçlüğüdür. Kelime kökeni Yunancaya dayanmakta olup Dyslexia; dys (güçlük) ile lexia (okuma) sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Disleksi terimim ilk defa 1963 yılında özel eğitimci olan Kirk tarafından kullanılmıştır (Erman, 2002; Kulaksızoğlu, 2003).

Disleksinin tek bir nedeni yoktur ve bu durumu oluşturan sebeplerin kesin olarak tespit edilemediği söylenilebilir. Yapılan araştırmalarda disleksiye neden olabilecek çeşitli faktörler olduğu rapor edilmektedir. Bunların en önemlileri doğum öncesi karşılaşılan besin eksikliği, annenin gebelikte geçirdiği enfeksiyonlar, gebelikte kullanılan ilaçların oluşturduğu yan etkiler, travmalar, doğum sırası uzun, zor ya da anormal doğumlar veya doğum sonrası oluşan, bebeğin doğum anından sonra geç nefes alması, çocukken geçirilen ateşli hastalıklar, kafaya alınan darbeye bağlı travmalar, yetersiz ya da kötü beslenme gibi nedenlerin ortaya çıkardığı sorunlardan biri de disleksi olarak görülmektedir (Yorgancı, 2006; M.E.B., 2008)

Ülkemizde disleksi tanısı ilköğretime başlayan çocuklarda bazı testlere tabi tutularak tespit edilmektedir. Fakat disleksi bazı bireylerde okul öncesi dönemlerde de belirti gösterebilmektedir.

Okul öncesi ve ilköğretime başlayan çocuklarda disleksinin en belirgin belirtileri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Şahin ve Gül Akoğlu, 2011, s. 260; Melekoğlu, 2015, s. 40; Karabekiroğlu, 2015, s. 190; Baltacı, 2017).

Okul öncesi çocuklarda gözlemlenen belirtiler aşağıda sıralanmıştır.

- Çocuğun konuşmasında gecikme meydana gelmesi,
- Renk, şekil ve büyüklükleri ayırt etmeye ilişkin güçlük çekilmesi,
- Görsel-Motor koordinasyonda zayıflık olması,
- Düğme ilikleyememe,
- Dinleme becerilerinin zayıf olması,
- Kâğıt ve kalem ile yapılan etkinliklerde zorluklar yaşaması,
- Yönergeleri izlemekte zorluklar çekmesi,
- El tercihinin olmaması,
- Resim ve çizim yaparken isteksiz hareket etme,
- Kavram kazanımında yavaşlık olması,

İlköğretime başlayan çocuklarda gözlemlenen belirtiler;

- El yazısının kötü olması,
- Grup testleri ve yazılı sınavlarda başarının düşük olması,
- Yeni becerileri öğrenmede güçlük yaşaması,
- Sürekli olarak okuma hataları yapma,
- Zamanı söyleme ile ilgili becerilerde güçlük yaşaması,
- Önce-sonra, arka-ön, sağ sol gibi yön kavramların kazanımında güçlük yaşaması

- Tahtadaki metinleri eksiksiz ve tam olarak aktarmakta zorlanma,
- Günlük yaşamında düzensiz olma (odasının dağınık olması, ödevler ile görevleri eksik ya da disiplinsiz yapma),
- Dikkat süresinin değişkenlik göstermesi,
- Harflerin, sayıların yerlerini ve konumunu karıştırma,
- Soyut düşünmeyi gerektirecek olaylar karşısında güçlük yaşama.

Disleksili bireylerde görülen genel işitsel problemler ise gerek okul öncesi dönem gerekse ilköğretim çağındaki çocukların gösterdiği belirtilere ek olarak aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Karabekiroğlu, 2015, s. 190; Baltacı, 2017).

- Genellikle bir çocuk, duyduğunu hatırlamakta veya anlamakta güçlük çekebilir.
- Bir seferde bir dizi şeyi veya birden fazla komutu hatırlamak zor olabilir.
- Kelimelerin bir kısmı veya tüm cümlelerin bir kısmı gözden kaçabilir ve kelimeler kulağa komik gelebilir.
- Bunun yerine yanlış kelime veya benzer bir kelime kullanılabilir.
- Bu problemle mücadele eden çocuklar ne söylemek istediklerini bilebilir ancak düşüncelerini ifade edecek gerçek kelimeleri bulmakta güçlük çekebilirler.
- Çocuklar içine kapanık olabilir ve depresif görünebilir.
- Dikkatlerini öğrenme güçlüklerinden uzaklaştırarak hareket etmeye başlayabilirler.
- Benlik saygısı ile ilgili sorunlar ortaya çıkabilir, akran ve kardeş etkileşimleri gerginleşebilir.
- Bu çocuklar okulla ilgili faaliyetlere olan ilgilerini kaybedebilir ve motivasyonsuz ya da tembel görünebilirler.

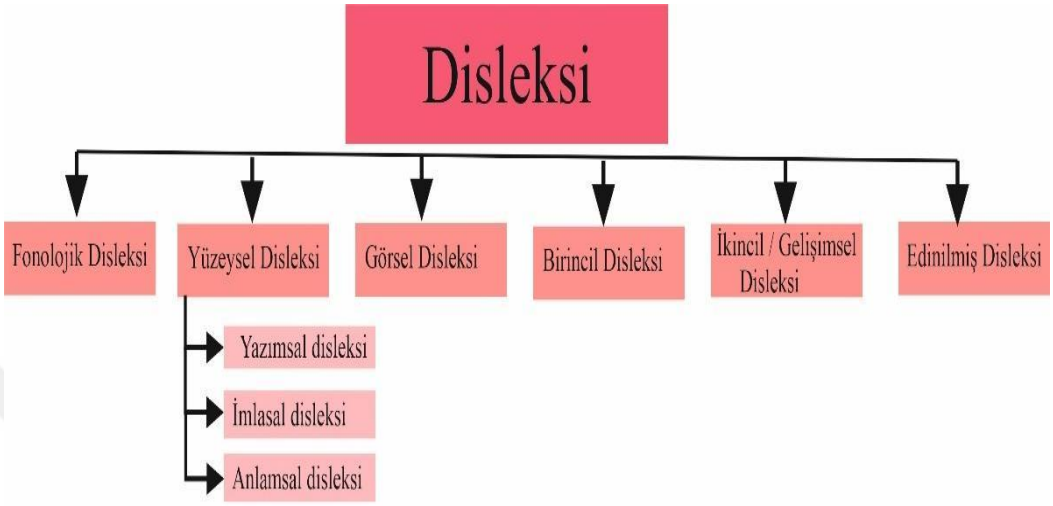
Disleksili bireylerin göstermiş olduğu belirtiler Şekil 2'de örneklendirilerek özetlenmiştir.

Şekil 1. Disleksili bireylerin gösterdiği belirtiler.

Günümüzde disleksi; hem çocuklarda hem de yetişkinlerde görülen, gelişimsel ya da edinilmiş olarak 2 alt başlıkta incelenen okuma güçlüğü olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde yapılan çalışmalarda ise araştırmacılar disleksi kavramını genelden özelle alt başlıklar oluşturarak disleksiyi yeniden sınıflandırma ihtiyacı duymuşlardır. Bu bağlamda yine yapılan çalışmalarda disleksinin sınıflandırılmasıyla ilgili tartışma ve farklılıklar yer almaktadır (Kovelman vd., 2012; Swanson, Zheng ve Jerman, 2009; Ramus, 2001; 2003; Szenkovits, Datma, Darcy ve Ramus, 2016; Neef, Schaadt ve Friederici, 2017; Noordenbos ve Serniclaes, 2015; Tallal, 1980; Eden, Stein, Wood ve Wood, Coslett, Turkeltaub, 2016; Friedmann ve Lukov, 2008; Swagerman vd., 2017; Savidor ve Ramachandra, 2005)

Disleksi bu araştırmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi gösterdiği belirtilere göre 5 alt başlıkta sınıflandırılmıştır. Bunlar sırasıyla fonolojik, yüzeysel, görsel, birincil, ikincil ve edinilmiş disleksidir.

Şekil 2. Disleksinin sınıflandırması.

- **Fonolojik Disleksi**

Disleksi ile ilişkili ya da ilişkisiz olarak çocuklarda konuşma sorunları görülmektedir. Çocuklarda genellikle geç konuşma, sesletim "arkütilasyon", ses bilgisi "fonojik", akıcı konuşma, gelişimsel dil bozuklukları görülmektedir. Bir çocuk, herhangi bir okuma güçlüğü olmamasına rağmen kelimeleri seslendirirken yanlış ya da zor telaffuz edebilir. Bu durumun disleksili çocuklarda sözlü tekrar gibi konuşma dili ya da sesli okumada güçlük olarak ortaya çıkmaktadır. Fonolojik disleksi doğuştan olabileceği gibi okuma kapasitelerini etkileyen beyin hasarı, travmalar sonrası edinilmiş olarak da ortaya çıkmaktadır. Fonolojik farkındalık, hızlı isimlendirme, fonolojik işleyen hafıza, konuşma sırasında ani ses akustiği değişikliğinin farkındalığı gibi dil becerilerinde ve okuma becerisine etki eden güçlükler yaşanmaktadır (Kovelman vd., 2012; Swanson, Zheng ve Jerman, 2009; Ramus, 2001; 2003; Szenkovits, Datma, Darcy ve Ramus, 2016; Neef, Schaadt ve Friederici, 2017; Noordenbos ve Serniclaes, 2015; Tallal, 1980; Eden, Stein, Wood ve Wood).

- **Yüzeysel Disleksi**

Literatürde ilk olarak Marshall ve Newcombe tarafından sözü edilmiştir (Marshall ve Newcombe, 1973). Yüzeysel disleksili bireylerde okuma güçlüğü belirgin bir düzeyde görülmemektedir. Yani ses ve harf kodlamada problem yaşamazlar, aşina oldukları kelimeleri okurlar fakat yeni gördükleri düzensiz kelimeleri okumada güçlük çekerler. Coslett ve Turkeltaub (2016) en yalın hali ile yüzey disleksiyi; düzensiz sözcükleri okuyamama ya da okumada güçlük yaşama olarak tanımlamıştır.

Dünya üzerinde kullanılan tüm dillerde, harflerin seslerle eşleştirildiği tutarlılık açısından benzerlik ve farklılık gösterir. Örneğin Türkçeyi ele aldığımızda alfabedeki harflerin okunması ve kelime içerisinde okunması tutarlılık göstermektedir. Diğer bir yandan İngilizcede istisnaların dışında harflerin tek okunmasında ayrı iken, bir araya gelen harflerin seslendirilmesinde ayrı telaffuzlar söz konusudur. Bu tip öğrenme güçlüğü, İngilizce gibi harflerin seslendirilmesinde farklılık gösteren dillerde daha yoğun görülmektedir.

Ergenç çalışmasında Dil fonksiyonlarının ortaya konma aşamalarını; konuşma, anlama, yineleme, okuduğunu anlama, sesli okuma, yazma, adlandırma ile bir bütün halinde yer vermiştir (Ergenç, 2000). Bu bağlamda Friedmann ve Lukov (2008) yapmış oldukları araştırmada yüzeysel disleksiyi beynin bu fonksiyonlarını göz önünde bulundurarak 3 alt tip olarak ele almışlardır. Bunların ilki yazımsal, ikincisi imla kurallarını anlamada yaşanan güçlükler, üçüncü ise sözcükleri anlamada yaşanan güçlükleri kapsamaktadır.

- **Görsel Disleksi**

Fonolojik türde olduğu gibi bu türde de okuma becerilerine etki etmektedir. Görsel dikkati yönlendirme ve odaklanma süresi okuma ile iç içe bir süreçtir. Genel olarak bu tipteki bireyler sembollerin yönünü, sırasını karıştırabilir, okuma sırasında sayfadaki yerini takip edemeyebilir ve kaybedebilir, harita, grafik, çizelge ve tablo gibi görsel şemaları okumada zorluk çekebilir. Ayrıca metin içerisinde ki kelimeleri karmaşık, hareketli ya da bulanık algılayabilir.

- **Birincil Disleksi**

Birincil disleksi; aile üyeleri tarafından genetik olarak aktarılan, kalıtsal disleksi türüdür. Eğer ebeveynde öğrenme güçlüğü söz konusu ise çocukta da olması yüksek olasılıkta olduğu anlamına gelir. Genetik ve disleksi konusunda yapılan çalışmalar oldukça sınırlı olmasına rağmen Swagerman ve arkadaşlarının (2017) okuma becerisinin genetik, çevresel ve kültürel aktarımı ile ilgisini anlamak için yapmış olduğu araştırmaya 1100 kişi dahil edilmiştir. Yapılan testlerin analizleri sonrasında ise ebeveynlerin ve çocukların kültürel aktarımdan daha çok, genetik aktarımdan dolayı birbirlerine benzeme eğiliminde oldukları sonucuna varılmıştır. Savidor ve Ramachandra'nın (2005) disleksi tanısı olan 23 aile ile yapılan bir çalışmasında da disleksinin aile bireylerinde olması durumunda çocukta da olmasının kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmıştır.

- **İkincil Disleksi**

İkincil ya da gelişimsel dislekside; bebeğin anne karnında ki yetersiz beslenmesi, geçirmiş olduğu enfeksiyon hastalıkları ve nörolojik bozuklukları, çocukta beyin gelişimini etkileyerek öğrenme güçlüğüne neden olmaktadır. Cortes ve arkadaşları (2021) bu durumun doğumdan önce takip edilip, anne karnında tedavi edilmesi halinde önlenebileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca ikincil disleksinin, çocuk büyüdükçe ortadan kaybolabildiği veya etkilerinin azalabileceğini ifade etmişlerdir.

- **Edinilmiş Disleksi**

Bireyin herhangi bir enfeksiyonlu hastalık sonrası ya da başa alınan darbe sonrasında gerçekleşen travmalar ile ortaya çıkmaktadır. Günümüzde okul çağındaki çocuklarda nadiren görülmektedir (Cortes, 2021)

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, öğrenme güçlüğü olan çocuklarda, pozitif psikoloji odağı ile planlanan bir eğitim sürecinin nasıl bir işleve sahip olduğunu anlamaktır. Bu amaca hizmet etmek için ise piyano eğitim programı bir araç olarak seçilmiş ve piyano eğitiminde bu yaklaşımdan hareketle elde edilen sonuçların, diğer eğitim alanlarında da başarılı olabileceğine yönelik öngörü, çalışmanın temel hareket noktasını oluşturmuştur.

1.3. Araştırma Sorusu

Bu araştırmada, "Pozitif psikoloji odağında hazırlanan piyano eğitim programı, disleksili çocukların müzik yapma becerilerini nasıl etkilemektedir?" sorusuna cevap aranacaktır.

1.4. Çalışmanın Önemi

Disleksi tanısı konmuş çocukların yaşam içerisinde etkilendiği olumsuz durumlarla baş edebilmesi adına öncelikle kendilerini tanıma, rahatça ifade edebilme gibi becerilerini geliştirmek oldukça önemlidir. Bu çocukların var olan yeteneklerini kullanıp hem öğrenme durumlarına hem de ruhsal refah seviyelerine fayda sağlanabilir. Ayrıca disleksili çocukların toplum içerisinde kendilerine yer bulamamaları sonucunda yaşadıkları asosyallik durumunun da onları toplumdan daha da uzak bireylere dönüştürdüğü kabul edilmektedir. Bu araştırmada disleksili öğrencilerin pozitif psikoloji odağında hazırlanan etkinliklerle sınıf ortamındaki akranlarıyla iletişim halinde olması ve sosyalleşmesi sağlanmıştır. Araştırmada disleksili bireylerin piyano eğitimi için seçilen materyaller, gelecekte disleksi odağında hazırlanacak birçok eğitime kılavuzluk yapabilecek niteliktedir. Tüm bu sebeplerden ötürü araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Literatür Değerlendirmesi

Bu konuda yapılmış lisansüstü çalışmalar ve makaleler aşağıda değerlendirilmiştir.

Disleksili çocuklar ile ilgili yapılan çoğu çalışmanın odağı okuma, yazma ve dil becerileri düzeylerini araştırma ve geliştirme üzerine olmuştur[1]. Öte yandan müzik ve müzik eğitiminin araç olarak kullanılarak yürütülen çalışmalarda disleksili çocukların okuma becerilerine etkisinin araştırıldığı çalışmalar literatürde azınlık olarak yer almaktadır.[2]

Çölkesen (2010) disleksi olan çocuklarda ruhsal profillerini değerlendirmek için nicel yöntemle yaptığı yüksek lisans tezinde, psikolojide uygulanan Rorschach testini

---

1 Bu bağlamda yapılan çalışmalar için Sarıpınar ve Eden, 2010; Saraç, 2014; Salman ve diğerleri, 2016; Çayır ve Balcı, 2017; Karamuklu Seçil, 2018 örnek olarak verilebilir.

2 Bu bağlamda yapılan çalışmalar için (Öner, 2006; Güven, 2011; Eren, 2012; Özdemir ve Coşkuner, 2018) örnek olarak verilebilir.

uygulayarak verileri analiz etmişlerdir ve yeterli veriye ulaşamamışlardır. Elde edilen verilerin bireysel ve yoruma dayalı değerlendirilmesi gerektiğini ön görmüşlerdir.

Kartöz (2019) disleksili çocukların ebeveynlerinin stres, kaygı ve anksiyete düzeylerini karşılaştırmalı örneklem gruplarıyla ölçmeye çalıştığı yüksek lisans tezinde; çocuklarda anlamlı bir farklılık bulamazken, ebeveynlerinde stres kaygı ve anksiyete düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Çölkesen (2010) ise çalışmasında disleksili çocukların psikolojik durumlarını anlamayı hedef alıp; disleksinin anksiyete, depresyon düzeyine etkisini incelemiştir.

Çayır ve Balcı'nın (2017) nitel yöntemle yürütülen çalışmasında da zihinsel, işitsel ya da görsel hiçbir sorunu olmamasına rağmen okuma yetersizliği olan öğrencilerin bu yetersizliklerini tespit etmek için hazırlanan bireyselleştirilmiş okuma programıyla, okuma yetersizliklerini ortadan kaldırmak amaçlanmıştır. Çalışma sırasında da öğrenciyi güdülemek için plansız olarak yer yer "çok güzel, harika okuyorsun, muhteşemsin" gibi motive edici sözler kullanıldığı belirtilmiş ve bu söylemlerin etkilerine dayalı uygulanan okuma programının sosyokültürel etkisine de yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda ise okuma problemlerinin oldukça azaldığını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; sözü geçen çalışmalarda çocuğun psikolojik ve sosyokültürel durumuna yer verilmesine rağmen uygulama içerisinde plansız bir şekilde, sadece birkaç sözcükle motive edildiği belirtilmiş olması durumu, kapsamlı incelemeye imkan vermemiştir. Böyle bir durumda eğitim psikolojisi, pedagoji ve çocuk psikolojisinden de faydalanılarak çocuğun motivasyon seviyesine, sosyokültürel açıdan oluşturacağı ve öğrenme becerilerine yapacağı etkiler gözlemlenerek sonuca ulaştırılmalıdır.

Ülkemizde yapılan çalışmalar arasında, bu araştırmanın odağı olan pozitif psikoloji ile hazırlanan piyano eğitiminin, disleksili çocukların akademik başarılarını ve yaşam becerilerini anlamaya yönelik bir çalışma bulunamamıştır.

1.6. Kavramsal Çerçeve

1.6.1. Pozitif Psikoloji

> *"Bütün kâinat birbirine sevgiyle bağlanmış, Sevgini vermesini öğren, çünkü gönlün anlasın ki hepsine yer varmış. Sevgisiz insandan, dünya, unutma ki korkarmış." Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (1207-1273)*

Gelişen dünya, değişen yaşamlarla birlikte bu değişimlerden etkilenen insan ve psikoloji ruh bilimcilerin bakış açılarını farklılaştırmış ve yeni akımları araştırmaya yönlendirmiştir. "Pozitif psikoloji hareketi, insan işleyişinin ve davranışlarının patolojik ve negatif yönleri ile meşgul olan psikolojiye bir tepki olarak ortaya çıkmıştır" (Akt. Özen Kutanis ve Yıldız, 2014 s, 136). II. Dünya Savaşı sonrasında psikoloji daha çok bireyin zayıf yönlerine ya da yaşadığı sorunlara odaklanırken pozitif psikoloji ise bireyin psikolojik olarak yaşadığı sorunlarla başa çıkabilmesi için güçlü yönlerine etki ederek iyileştirmeyi hedef almıştır (Seligman, 2002). Amacı ise bireyin hayatında sağlık, refah, mutluluk, iyi oluşun artması ile daha iyi bir yaşam sürmesi ve geliştirilmesi ile ilgilenir. Bunun gerçekleşmesi için ise bireydeki zayıf yönlerinin tam tersi güçlü yönlerini ortaya çıkarmak ve bu yönlerini geliştirmeye yönelik bir hedef olduğu ifade edilmiştir (Luthans, 2002).

1990'lı yılların son zamanlarına doğru, Martin E. P. Seligman ve arkadaşlarının psikoloji (ruh bilimi) üzerine yürüttükleri çalışmalarda, bireyin ruhsal rahatsızlıklarına sebep olan bozukluklara odaklanması ve bu durumun daha çok olumsuz yönlerini ele alarak incelemeye başlamalarıyla birlikte pozitif psikolojinin temellerini atmışlardır. Ortaya çıkan bu akım, klinik psikolojiye ek bir metodoloji ve farklı bir bakış açısı ile yeni bir dal olarak öne sürülmüştür.

Pozitif psikoloji temel olarak "*dünya nasıl daha iyi bir yer haline getirilebilir*" sorusuna fikir yürütmeye dayanan hem klinik hem de bilimsel bir girişimdir (Carr, 2016). Pozitif psikoloji, "psikologların insan potansiyelleri, güdüleri ve kapasiteleri konusunda daha açık ve takdire değer bir bakış açısı benimsemeye teşvik etme çabasıdır" (Sheldo ve King, 2001, s. 124). En basit anlamı ise insanın güçlü yönlerini, mutluluk ve iyi oluşun bilimsel olarak araştırılıp anlamayı amaçlamaktadır.

Bu açıdan ilk defa Maslow tarafından incelenen bu kavram Seligman tarafından daha detaylı ele alınarak geliştirilmiştir. Seligman'a göre psikolojide üç temel amaç vardır. Bunlar; "akıl hastalıkların tedavi edilmesi, insanların yaşam kalitelerini artırarak tatmin edici hale getirebilmesi ve insanların yeteneklerini ve güçlü yönlerini keşfederek bu farkındalıkla neler yapabileceklerini anlamalarını sağlamaktır" (Seligman, 2002, s. 4). Carr (2016) pozitif psikoloji isimli kitabında bu üç maddeyi özetlerken, keyifli dolu ve anlamlı bir yaşamın mutluluğa giden yol olduğunu belirtmiştir. Pozitif psikoloji başka araştırmacılar tarafından da tanımlanmış ve araştırma konusu olmuştur. Örneğin, Diener pozitif psikolojiyi yorumlarken kişisel iyi oluşun bireyin tatmin olması ve olumlu duyguların artırılması şeklinde vurgularken Ryff ise iyi oluşu iyi hissetmekten daha farklı bir kavram olduğunu belirtmiştir (Diener, 1984; Ryff, 1989). Bu bağlamda pozitif psikolojinin odak olarak;

- Pozitif duyguları barındıran kişisel tecrübeler; (mutluluk, iyi oluş, memnuniyet, umut, iyimserlik ve pozitif duygular),
- Pozitif karakter özellikler olan yetenekler; (ilgi duyulan alanlar, yaratıcılık, bilgelik, değerler, karakterin güçlü yönleri, hedef, amaç, kişisel büyüme, yaşamın anlamı, özsaygı, öz yeterlilik, kendini bulma ve cesaret),
- Pozitif kurumlar (pozitif aileler, okullar, işletmeler, topluluklar ve toplumlar) gibi kavramları incelemektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Oruç ve Kutanis, 2014; Carr, 2016).

Seligman, kişiliğin kişisel mutluluk ve tatmin duygusunu güçlü bir şekilde etkileyen iyi oluş modeli oluşturmuştur. Bu model beş unsurdan oluşmaktadır ve bu unsurların baş harfleri ile kısaltılarak Perma teorisi (refah teorisi, iyi oluş modeli) adını almıştır. Bunlar sırasıyla;

- **P**ositive emotions (Olumlu duygular),
- **E**ngagement (Bağlanma),
- **R**elationships (İlişkiler),
- **M**eaning (Anlam),

- **A**chievement (Başarı) dır (Demirci ve diğerleri 2017; Shoshani ve Slone, 2017).

Seligman'a göre bu 5 unsurun hiçbiri tek başına iyi oluş için yeterli olmayıp hepsi birbirine katkı sağlamaktadır (Seligman, 2011).

- **Olumlu Duygular**

İyi oluş ya da refah teorisi olarak Türkçe anlam taşıyan PERMA modelinin ilk odağı olumlu duygulardır. Bu kısımda hedeflenen olumlu duygular, neşe, keyif, zevk, haz, eğlence gibi hisleri ve duygusal zeka ile olumlu sosyal davranış eylemlerine yönelen pozitif eğilimler içermektedir. Ancak bu duygular öznel olarak ölçülebilmektedir. Frederickson (2011) kişinin zihninin daha açık, farkındalığının daha yüksek olmasına olumlu duyguların etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar ve testlerde olumlu duyguları deneyimleyen bireylerin dikkat ve odaklanmada artış, farklı bakış açıları ile durumları değerlendirme, özgün düşünce yapısı, bir olguda detayları fark edebilme, problem çözme, stresle mücadele edebilme, iç ve dış motivasyon sağlayabilme, üretkenlik, çalışmada verimlilik gibi artışlar görülmektedir (Demirci, 2017). Ayrıca neşe, mutluluk, haz, keyif, refah gibi duygulara odaklanan PERMA modeli, bu duyguların kişinin refah düzeyini veya iyi oluşunu olumlu etki ettiğini belirtmektedir. (Frederickson, 1998; Butler ve Kern, 2015).

- **Bağlanma**

PERMA modelinin ikinci maddesi ise bağlanma *akış* olarak bilinen bir organizasyon, etkinlik ya da faaliyete sırasında içselleştirilerek hissedilen psikolojik bir deney veya dahil olma hissiyatıdır (Csikszentmihalyi, 1990). Özellikle çocukların hem sosyal hem de duygusal kazanım sağlaması, bu kazanımları geliştirmesi için etkinliklere katılım göstermesi için motive etmek, okulla kurduğu bağın gelişmesi, öğrenmeye ilgi, merak ve dikkatin artması gözlenmiştir (Krapp, 1999).

- **İlişkiler**

PERMA modelinin bu yönü bireyin öz benlik saygısının gelişmemesinde aile, arkadaşlar ve akranlar ile olumlu, anlamlı, güvenli ilişkilerin önemini kapsamaktadır. Carr (2016) "aileyle ve arkadaşlarla sosyal açıdan destek verici ilişkiler, insanların yakınlık kurma ve aidiyet ihtiyaçlarını karşılayarak, yalnız başlarına çözemeyecekleri problemler için onlara

yardım ederek, yardım alabileceklerini bilmenin verdiği güvenle gelecekteki zorluklarla başa çıkabilmeleri için onlara umut verecek ve insanların başkalarına karşı cömert ve fedakar olabilecekleri bir bağlam yaratarak iyi oluşu artırmaktadır." olarak ifade etmiştir.

- **Anlam**

İnsanın hayat amacının bilincinde olması ile ilgilenmektedir. Seligman'a göre insan kendinden daha güçlü bir şeye duyacağı aidiyet duygusu ile ona hizmet etmesidir. Hayat amacı insanın hayatını değerli kılmasına ve yaşamayı değerli ve anlamlı bulmasını sağlamaktadır. Frankl'nin (2009) insanın anlam arayışı isimli kitabında da ifade ettiği insanın hayatı yaşamaya değer kılan şey hayat amacı olması ve var olmasındaki anlamı bulmasıdır. Ayrıca yine Frankl'a göre Nietzsche'nin "Yaşamak için bir nedeni olan kişi, hemen her nasıla katlanabilir" (Frankl, 2009, s. 92).

- **Başarı**

İnsanın hayatında hedefler belirlemesi ve o hedeflere ulaşması için çalışıp başarı elde etmesi psikolojik olarak olumlu yansımalar barındırmaktadır. Seligman'a (2012) göre PERMA modelinde de anlam boyutu yani hayat amacının farkına varmanın ardından gelen başarıya ulaşma isteği, yalnızca başarıya ulaşma değil o hedefe ulaşmak için harcanan çaba, iyi oluş için oldukça önem taşımaktadır.

1.6.2. Eğitimde Pozitif Psikoloji Temelli Yaklaşımlar

Psikoloji kısaca insanı anlamaya yönelik çabaların bütünüdür. Pozitif psikoloji ise doğumdan ölüme kadar bireylerin yaşama bağlanmalarına ve yaşamı daha olumlu bir noktaya götürmelerine yardımcı olan, yaşamda neyin olumlu olduğuna ilişkin bilgiler ve bulgular ortaya koyan bir bilimsel çalışma alanıdır (Peterson, 2000). Bir başka deyişle, bireylerin yaşama en uygun şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmak amacıyla araştırmalar yapan bir alandır. Pozitif psikolojinin amacı kendini tanıma ve geliştirmedir.

Eğitim psikolojisi ise gelişim psikolojisi bulgularından yararlanarak öğrencilerde gözlenen özellikleri belirlemeye çalışır. Bireylerin gelişim özelliklerini, öğrenme ilkelerini inceleyerek eğitim- öğretim faaliyetlerinin verimli kılmayı amaçlayan bilim

dalıdır. Tüm bu durumların bireyler üzerinde farklılık göstermesi yeni eğitim modellemeleri ve yaklaşımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Eğitimde yapılandırıcılık , 20. yüzyıl boyunca adından söz edilse de 1990 yılı itibariyle üzerinde nörofizyoloji alanında yapılan çalışmalarla dikkat çekmiş olup öğrenme ve öğretmenin önemi, beyinde nasıl etkileşim sağladığını ve kişiye özgü model geliştirmenin önemi yapılan çalışmalarda görülmüştür. Bu kavram anlam itibariyle, öğrenenlerin kendileri için bilgiyi yapılandırması düşüncesini ifade etmektedir. Çünkü her birey, öğrendiği sürede bireysel ve sosyal olarak bir eylem meydana getirmektedir. Bu düşünceden şu iki sonucu çıkarmak mümkündür:

1. Öğretmenler konuya ya da derse değil, kendi öğrenmesi üzerinde düşünen birey üzerinde yoğunlaşmalıdır.

2. Öğrenenlerin deneyimlerine vermiş oldukları anlamlardan bağımsız bir bilgi yoktur (Hein, 1991).

Bu yaklaşımın temel prensipleri öğrenciler yeni durumları sadece mevcut kavrayışları çerçevesinde anlamlandırmaktadır. Dolayısıyla bu yaklaşıma göre "öğrenme, öğrencilerin mevcut bilgileriyle yeni fikirleri bağdaştırarak yeni anlamlar oluşturdukları aktif bir süreçtir" (Naylor ve Keogh, 1999, s. 93). Açıkgöz (2003)'e göre yapılandırmacılık kavramı, aslında son yıllarda eğitimde çokça sözü edilen "aktif öğrenme" kavramıyla eş zamanlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Aktif öğrenmenin kuramsal temelleri yapılandırmacılığa ve onun öğrenme alanındaki versiyonu olan bilişsel yaklaşıma (cognitivism) dayanmaktadır.

Başka bir modelleme ise Almanya' da ortaya çıkan Waldorf yaklaşımıdır. Bu yaklaşım eğitiminde öğretmenin görevi çocuğun psikomotor, duygusal ve zihinsel alanda baskın olan yeteneğinin farkına varmasını sağlamaktır. Waldorf eğitiminin amacı çocuğa tam bilgiye ulaşması için düşünerek, hissederek ve yaparak holistik (bütünsel) düşünmeyi öğretmektir (Easton, 1997). Bu model çocuklara; sağlıklı, endişesiz, gelişimlerine uygun öğrenme çevresi sunduğu için erken eğitimin amaçlarına uygundur.

Müzik eğitimin temelinde bireyin duygu ve düşüncelerini seslerle ifade etmesi yer alır. Öyle ki Tosuner ve Levendoğlu (2020) da yürütükleri bir çalışmada, çalgı eğitimi

aracılığı ile müzik eğitimi alan çocukların, fizyolojik ve psikolojik açılardan iyiye giden bir süreç içine girdiklerini ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda müzik yalnızca disleksili çocukların değil tüm bireylerin iç dünyalarını anlamak, yaşadıkları problemleri çözümleme becerisi geliştirmek, başarmanın getireceği özgüven duygusunu tüm yaşam becerilerine yansıtabilmesi noktasında araç olarak kullanılmaktadır.

1.6.3. Pozitif Psikolojide Akış Deneyimi

İlk olarak 1975 yılında Csikszentmihalyi'nin "Beyond Boredom and Anxiety" adlı kitabında bireyleri serbest zaman etkinliklerine iten nedenleri açıklamak amacı ile kullanılmıştır (Marin ve Bhattacharya, 2013). "Csikszentmihalyi yaptığı görüşmelerin sonucunda yoğun olarak bir işle ilgilenme ve haz almayı "optimal performans duygu durumu" olarak adlandırmıştır" (Aşçı, vd., 2007, s. 183). Csikszentmihalyi göre birey üstesinden gelinmesi gereken, güçlük yaratan durumlar sırasında bireyin önüne çıkan engeller, aksilikler karşısında umutsuzluk duygusuna kapılabilir. Bu durumlar sırasında ya da sonrasında birey kendini mutsuz veya mutlu edebilir. Akış deneyimi etkinliğin başarı gösterdiği sırada duyulan haz duygusu o etkinliği tekrarlama isteği oluşturduğunu ifade etmektedir (Csikszentmihalyi, 1990).

Csikszentmihalyi (1990) yaptıkları çalışmada; sporcular, müzisyenler, satranç oyuncuları gibi farklı faaliyetlerde bulunan insanlarla görüşmeler yaparak katılımcıların içerisinde bulundukları faaliyet sırasında hislerini, duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmışlardır. Bu bağlamda Csikszentmihalyi dokuz boyutlu bir akış yapısı geliştirilmiştir. Bu boyutlara göre akış;

> **Meydan okuma-beceri dengesi** (durumun yüksek taleplerini karşılayacak kadar yetkin hissetme), **eylem-farkındalık birleştirme** (bir şeyleri düşünmek zorunda kalmadan kendiliğinden ve otomatik olarak yapma), **net hedefler** (ne yapmak istediğine dair güçlü bir algıya sahip olma), **net geri bildirim** (kişinin performans sırasında ne kadar iyi yaptığını bilmek), **eldeki göreve odaklanmak** (tamamen eldeki göreve odaklanmak), **kontrol duygusu** (kişinin yaptığı şey üzerinde tam bir kontrol hissine sahip olmak) **öz-bilinç** (başkalarının kendisi hakkında ne düşündüğünü merak etmemek), **zamanın dönüşümü** (zamanın normalden farklı bir şekilde geçtiğini hissetmek) ve **ototelik deneyim** (deneyimin son derece ödüllendirici olduğunu hissetmek)" (Martin ve Jackson, 2008, s. 146)

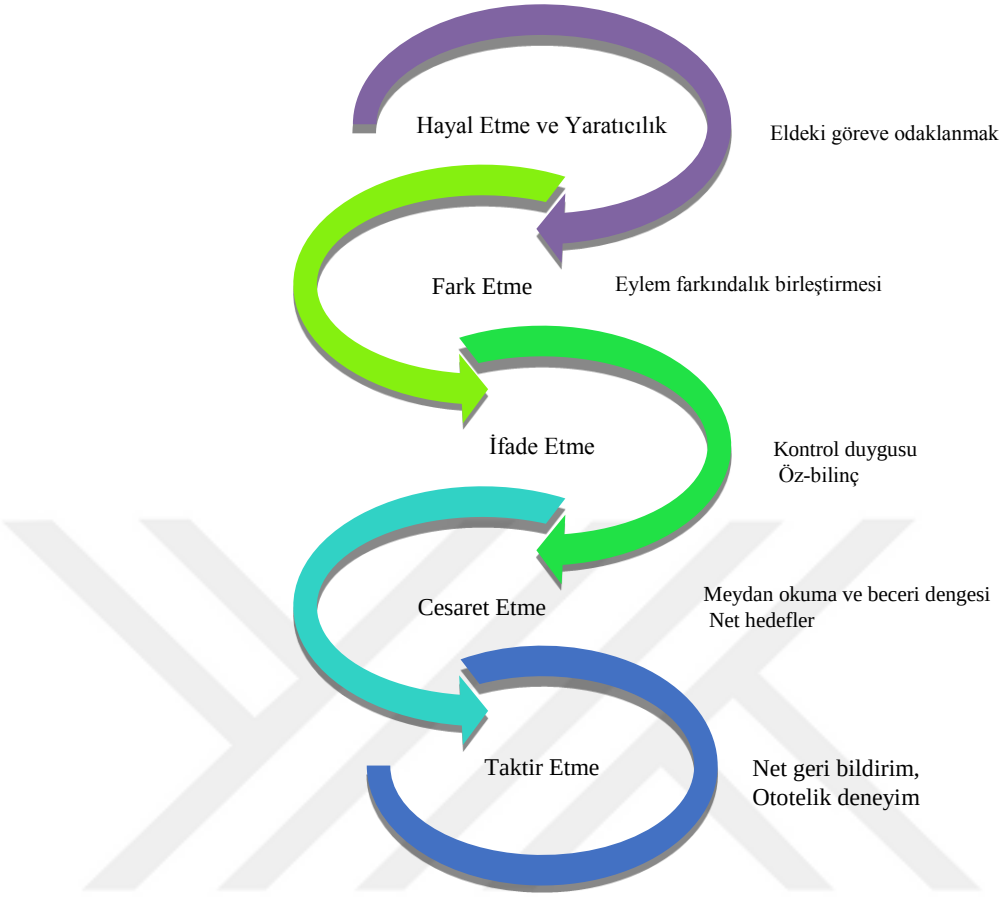
Sporcular üzerinde çalışılan akış psikolojisi sonrasında ise Marin ve Bhattacharya tarafından müzisyenlerin neden uzun süreli müzikal faaliyetlerde bulunduklarına cevap aramışlardır (Marin ve Bhattacharya, 2013). Sonucunda ise müzik parçalarının belirli armoni ve kontrpuan özelliklerinin, tema ve konusunun, artikülasyon ve dinamikler gibi duygusal ifadelerin akış deneyimlerini kolaylaştırabileceği kanısına varmışlardır.

Bu bağlamda disleksili çocukların 45 dakika kesintisiz işlenen dersler sonrası tuttukları ders günlüklerinden elde edilen verilerde *Akış* deneyiminin etkilerini vurgulamak mümkündür.

> Dersin bittiğine inanamadım. Zaman çok çabuk geçti… (Ö1 ders günlüğü). Ders süresince hayal kurmak ve çaldığım şarkılarda bu hayalleri anlatmaya çalışmak çok keyifliydi. Bir sonraki ders için heyecanlanıyorum (Ö2 ders günlüğü). Dersin olduğu sınıfın altında bir zaman makinesi var. Biz derse başlayınca duvarlar aşağı iniyor ve zamanda yolculuk yapıyoruz. Zaman çok çabuk geçiyor ya da öğretmenin sihirli güçleri var (Ö8 ders günlüğü).

1.6.4. Akış Deneyimi Aşamaları

Aşağıdaki tablo pozitif psikoloji ve akış deneyimi aşamalarını derleyerek oluşturulmuştur.

Şekil 3. Pozitif psikoloji akış durumu ve hedefleri.

- **Hayal Etme ve Yaratıcılık**

Yaratıcılık bir probleme farklı bir çözüm bulma, bilinmeyeni bulma, yeni bir şey oluşturmadır. Yaratıcılık, başka alanlarla desteklenmesi gereken, eğitim, çevre ve sosyokültürel faaliyetlerle geliştirilebilen bir olgudur. Craft (2003) yaratıcılığı, yalnızca sanatla ilgili değil, insan hayatı boyunca süren bir beceri olarak tanımlamıştır. Hayal gücü ve yaratıcı zeka bilgiyi üretmekte iş birliği yapan iki güçtür. Öyle ki, bilimsel deneylerle bilgiye ulaşma yolculuğunda hayal gücü ve yaratıcı zeka bağlantı kurar.

Orff eğitiminin öncüsü Orff-Schulwerk hem müzik yapma hem de müziği öğrenme açısından yaratıcılığa büyük önem vermiş ve dört aşamalı bir süreç ile ilerlediğini belirtmiştir (Kotzian, 2018). Bu sıralama;

Hazırlık aşaması: Bireyin bilgi, durum ya da olaya merak ve ilgi duymasını sağlama.

Kuluçka aşaması: Öğrenilen bilginin sezgisel, istemsiz ve bilinçsiz bir şekilde ortaya çıkma süreci.

Aydınlanma aşaması: Örneğin harfleri bir araya getirip kelime, sonra da cümle oluşturma gibi ya da müzik eğitimi alan bir çocuğun notaları önce tek tek çalması daha sonra anlamlı bir melodi üretebildiği anda hissedilen haz, keyif ve mutluluk anı.

Doğrulama ve detaylandırma aşaması: Ortaya çıkan fikrin son hali. Yani kayda değer olup olmadığına karar verildiği an (Kotzian, 2018).

- **Fark Etme**

Bireyin güçlü ve zayıf yönlerini keşfetmesi, hayatın ritmine uyum sağlaması ve bu ritmi istediği şekilde yönlendirmesi için büyük önem taşımaktadır. Bireyin iç dünyasını sorgulaması, iyi olduğu alanlarda başarılarını keşfetmesi, zayıf olduğu yani başarısız ve mutsuz hissettiği alanlara müdahale edebilmesi için önemlidir. Bu bağlamda, hayal treni ve ahtapot oyunu ile disleksili çocukların güçlü ve zayıf yönlerini, karakter özelliklerini yani kendilerini daha derinden tanıyarak, öz benlik ve öz saygısını artıracak yönlerini fark etmeleri için hazırlanmıştır.

- **İfade Etme**

Her birey duygularını ifade ederken farklı bir yöntem seçer. Bu yöntemler bireyin yaşantısı içerisinde geliştirdiği beceriler, almış olduğu eğitim, aile ve arkadaşları ve hatta yaşadığı güçlükler ve güzelliklerle değişiklikler göstermektedir. Bu bağlamda çocuğun kendini daha rahat ifade etmesi için ona beceri, ilgi ve yeteneği doğrultusunda araçlar sunmak gerekmektedir. Tosuner ve Levendoğlu bu durumu "çocukların iç dünyalarında yaşadığı duyguları günlük yaşantılarına ve psikolojilerine yansımalarını net bir şekilde ifade etmeleri ve aynı zamanda rahatlamalarına yardımcı olmak, daha huzurlu hissetmelerini sağlamak için müziği araç olarak kullanmak mümkündür" (Tosuner ve Levendoğlu, 2020 s, 293) olarak ifade etmiştir.

- **Cesaret Etme**

Cesaret Türk Dil Kurumu'na göre kelime anlamlarından biri, zor veya tehlikeli bir işe başlarken bireyin öz benliğinde bulduğu güvendir. Cesaret, kişide yardım severlik,

paylaşma arzusu, öfke kontrolü, dışa dönüklük gibi karakteristik özelliklerin olması gerektiğini belirttiği kadar, aşırı cesaret durumu kişide kibir, ego, insanları küçümseme, ötekileştirme gibi, eksik kaldığında ise içe dönüklük, kendini değersizleştirme, başarısızlık korkusu, öfke, özgüven yetersizliği gibi yaşam içerisinde güçlük yaşatacak karakteristik özellikleri ortaya çıkarmaktadır.

Dünyaya gelen her çocuk ailesinin rehberliğine ihtiyaç duyar. Yaşam içerisinde karşılaşacağı problemlere çözüm üretebilme ve zorlukların üstesinden gelebilme için ailenin yönlendirmesi, desteklemesi ve hatta tepkileri bile önem taşımaktadır. Rol model olarak anne ve babayı örnek alan çocukluk dönemindeki birey olaylar karşısında verilen tepkileri de öğrenerek kopyalamaktadır. Bir çocuğa fazla korumacı yaklaşarak onun bir işi denemeden sonucunu anlatmak, sürekli olumsuz ikaz etmek ya da başarısızlığına tahammül edememek cesaret duygusunun gelişmesini engellemeye sebep olmaktadır. Yazgan çocuklarda cesareti geliştirmek için deneyimlemesine fırsat tanıyarak, o durumla yüzleşmesine fırsat vererek, o anı yaşamasına imkan tanıyarak ve bu aşamada rehberlik yaparak mümkün olacağını belirtmiştir (Yazgan, 2017). Bu bağlamda çocuklara rehberlik ederken onları yüreklendirici, şevke getirecek ve güven veren ifadelerle yaklaşılmalıdır.

- **Taktir Etme**

Bütün çocuklar öğrenme isteği duyar. Doğduğumuz ilk günden itibaren istemli ve istemsiz olarak öğrenmeye başlarız. Öğrenme isteğini dış ve iç motivasyonla harekete geçirmek öğrenme durumunu sağlar. Bireyin kendi kendine iç motivasyonunu sağlaması öğrenme sürekliliğini sağlar (Kazancı, 1989). Bu bağlamda iç motivasyona yol açan üç sebep olduğunu belirtmiştir Bunlar merak, başarma isteği, başkaları ile birlikte olma eğilimidir (Dönmezler, 2010, Fidan 1996). Disleksili çocukların güçlü yönlerine bakıldığında merak, araştırma isteği ve soru sorma isteği ile öğrenmenin ilk basamaklarının zaten hazır olduğu görülmektedir. Öte yandan disleksi ile meydana gelen duyuşsal, bilişsel, psikolojik ve motor becerilerinde yaşam içerisinde karşılaştığı güçlükler sebebiyle hissettiği hata yapma korkusu, içe kapanıklık gibi durumların başarıya ulaşmasındaki engelleri pozitif psikoloji müdahalesi ile dış ve iç motivasyonunu sağlayarak, ikinci ve üçüncü basamağa geçmesindeki etkisi gözlemlenmiştir.

1.7. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilmiş bir çalışma olup çalışmanın hazırlık aşamasında ilk olarak Kayseri Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) bünyesinde eğitim gören ve disleksi tanısı konulmuş, 8 – 11 yaş aralığındaki öğrencilere müzikal işitme, ritmik hafıza ve işitme testleri yapılarak programa uygunlukları değerlendirilmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonrasında müzik eğitimine istekli olup daha önce herhangi bir enstrüman çalmamış 8 öğrencinin programa uygun olduğuna karar verilmiştir. Daha sonra çalışma grubunun müzikal becerisine uygun düzeyde, 8 hafta ve 16 dersten oluşan bir piyano eğitim programı hazırlanmıştır.

Derslerin keyifli hale getirilmesi için de orff ile kodaly müzik eğitim uygulamalarından da ilave programlar hazırlanmıştır. Yukarıda bahsedilen eğitim programının bir örneği ve öğrencilerin zayıf yanlarına dair elde edilen bulgulara yönelik olumlama dili ile hazırlanmış, öğrencilerde pozitif güdüleme amaçlanan yönlendirme cümleleri aşağıda tablo olarak verilmiştir.

Tablo 1. Olumlama dili.

EYLEM	OLUMLAMA DİLİ
Derse başlarken	Birlikte yeni şeyler öğreneceğimiz için çok **mutlu**yum. Sen neler hissediyorsun?
Çekingen tavırlar sergilediğinde	Bir şeyi denemeden iyi veya kötü olacağını öğrenemezsin. Buna ancak deneyerek **karar verebilirsin.**
İsteksiz davrandığında	**Yetenek**lerini kullanırsan çok başarılı olabilirsin
Heyecanlandığında	Rahatla ve nefes al. Sen çok **cesur** bir çocuksun.
	Sen çok **özel** bir çocuksun. Neler başarabildiğini herkese **göster**melisin
Hata yapmaktan korktuğunda	Herkes hata yapabilir. Önemli olan doğru olana kadar denemekten **korkma**mak
	Herkes bir şeyi farklı yöntemlerle öğrenir. Sende sana en uygun olan yöntemle çalışırsan **başarabilirsin.**
	Sen çok **güçlü** bir çocuksun. İstersen ve çalışırsan her şeyi başarabilirsin
	Ben senin başaracağına inanıyorum, sen de **kendine güvenmelisin**
Başarı gösterdiğinde	Seninle **gurur** duyuyorum. **Kendine güvendiğinde** neler başarabileceğini fark ettin mi?
	Çok güzel çaldın, çünkü iyi **odaklan**dın.
	Başarılı oldun, çünkü **kendine güvenerek** çaldın
	Başardın, çünkü denemekten **korkma**dın.
	Şarkıyı eksiksiz çaldın, çünkü nota sürelerini ve isimlerini **okudun.**
	Başardın çünkü **pes etme**din.
	Bir şey için emek ve zaman harcarsan, sonunda güzel şeyler elde edersin.

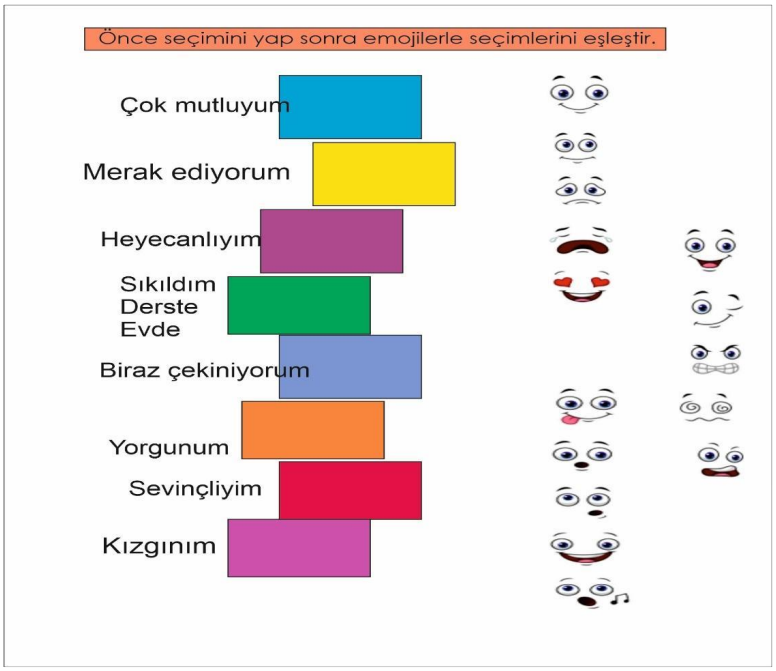
Araştırma kapsamında yürütülen dersler, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü binasında, çalışma grubuna tahsis edilen sınıfta 8 hafta boyunca haftada iki saat olmak üzere aralıksız devam etmiştir. Sözü edilen sekiz haftalık ders programına geçmeden önce tüm dünyayla birlikte ülkemizde de günlük yaşamı ve eğitimi sekteye uğratan pandemi nedeniyle bir deneme dersi gerçekleştirilmiştir. Bu derste velilere ve öğrencilere, Covid-19 kapsamında alınan önlemlerle ilgili bilgi verilmiştir. Ayrıca velilerden, alınan önlemlere uyacakları, öğrencilerin veya kendilerinin hissettikleri herhangi bir hastalık belirtisinde ivedilikle derslere ara vereceklerine dair taahhütlerini içeren bilgi formlarını imzalamaları talep edilmiştir.

1.8. Verilerin Toplanması

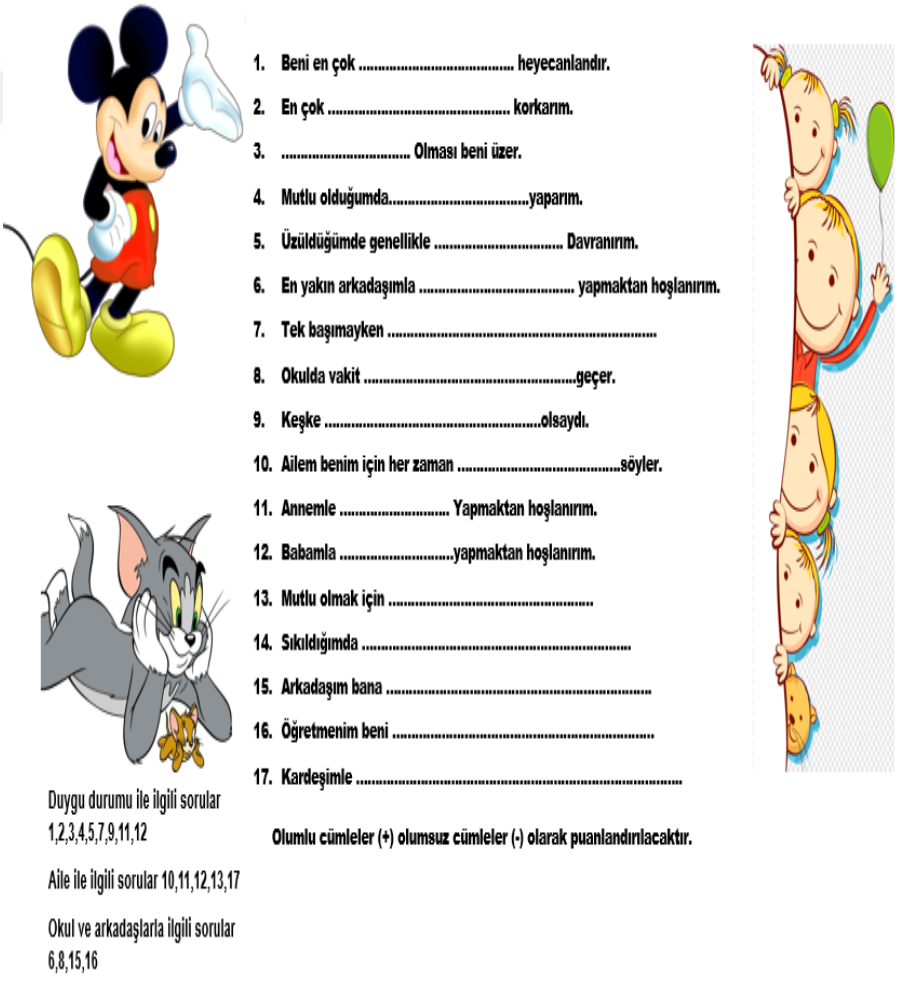
Araştırmada kullanılan veriler sırasıyla; veliler ile yapılan kişisel görüşme çıktıları, öğrenci ders günlükleri ve kişisel görüşme formları ile öğretmen gözlem notlarıdır.

Çalışmaya ilk olarak velilerle kişisel görüşmeler yapılarak başlanılmıştır. Bu görüşmelerde her bir veliden açık uçlu 15 sorudan oluşan ve ekler kısmında verilen Öğrenci Tanıma Formunu doldurmaları istenmiştir. Bu formlardan yola çıkılarak çocukların karakteristik özellikleriyle örtüşen kodlar ve temalar oluşturulmuştur.

Çalışmada öğrencilerden elde edilen veriler ise RAM bünyesinde görev yapan özel eğitim öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde elde edilen kişisel veriler ve her bir ders için önceden belirlenen duygu ifade kartları ile yapılan etkinlikler sonrası edinilen çıktılardır. Bu çıktılar her bir öğrenci için bulgular kısmında ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Şekil 4. Duygu ifade etme kartı.

Şekil 5. Duygu ifade etme oyunu.

Çalışma boyunca gerçekleştirilen tüm piyano eğitimleri araştırmacı tarafından bizzat yürütülmüş olup bu eğitimlere ait çıktılar da Öğretmen Gözlem Notları adı altında eklerde verilen form ile kayıt alınmıştır. Ayrıca her bir öğrenciden, tüm derslerden sonra işlenen ders ile ilgili düşüncelerini içeren bilgilerin yer aldığı ders günlükleri tutması istenmiştir.

Araştırma sürecine katılan disleksili çocuklara özel olarak bir müzik eğitim programı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu müzik eğitim programı aşağıda belirtilmiştir.

Program 8, 11 yaş için planlanmış olup, haftada 2 ders olacak şekilde, toplam kurs süresi 16 ders olarak hazırlanmıştır.

Aşağıda belirtilen kodlar; öğrencinin müzikal becerilerinin gelişmesine yanı sıra edineceği yeni kazanımlara örnek olarak hazırlanmıştır. Duyuşsal kazanımlar renkli kodlar olarak belirtilmiştir.

Program boyunca gerekli olan materyaller: Piyano, orff aletleri, oyun hamuru, balon, ‘’Küçük Mozartlar için piyano metodu’’ isimli eser.

Tablo 2. Disleksi için müzik eğitim programı.

Hafta	Saat	Konu	Dersin içeriği konular	Kazanımlar	Kullanılan araç ve gereçler
1	**2**	**1**	Tanışma şarkısı	Sınıf içi tanışma etkinliğine katılabilme.	Piyano Orff aletleri, müzik defteri, boya kalemleri, Küçük mozartlar için piyano metodu 1
		2	Beden perküsyonuna giriş	kendi bedenlerinden sesler çıkartarak ritim çalışması uygulayabilme.	
		3	Yağmur oyunu	Doğadaki sesleri tanır ve taklit etmek için beden perküsyonu tekniklerini uygulayabilme.	
2	**2**	**1**	Turp kiraz oyunu.	Dörtlük ve sekizlik nota süresini tanıyabilme.	
		2	Müzik ve dans ile duygu ifadesi çalışmaları	Müzik ve dansı duygu ifade yöntemi olarak kullanabilme.	
		3	Ağaçkakan şarkısı	Ağaçkakan şarkısını drama yöntemi ile söyleyebilme	

Tablo 2. Disleksi için müzik eğitim programı (devamı).

Hafta	Saat	Konu	Dersin içeriği konular	Kazanımlar	Kullanılan araç ve gereçler
3	**2**	**1**	Sol ve fa anahtarı oyunu i çizimi	sol ve fa anahtarını çizebilme.	
		2	Oyun hamuru egzersizi	Piyanoda doğru duruşu kavrayabilme	
		3	2\4'lük Ritmik balon çalışması	2/4'lük ritim sayabilme.	
4	**2**	**1**	Seksek oyunu	Nota yerlerini dizek üzerinde öğrenebilme.	
		2	Nota yerleri oyun hamuru oyunu		
5	**2**	**1**	Majör ve minör akorlarını tanıma	Majör ve minör tonların farkını ayırt edebilme.	
		2	Dizek üzerinde sol ve fa anahtarında do, re, mi fa sol notalarını yazma ve çalma	Nota yazımını öğrenebilme.	
6	2	**1.**	Papağan oyunu	Melodik hafızayı geliştirebilme.	
		2	Doğa ve hayvan sesleriyle doğaçlama kurgu çalışması.	Doğadaki sesleri taklit edebilme.	
7	**2**	**1**	Marakas ve yer davuluyla 3-4'lük ritmik dans oyunu	3/4'lük ritmi sayabilme.	
		2	Eksik notayı bulma oyunu.	Nota sürelerini tanıyabilme	
		3	Ceviz adam şarkısını piyanoda çalma ve söyleme	Bir şarkıyı piyanoda ritmik çalabilme	
8	**2**	**2.**	Sürpriz çalgı oyunu	Farklı enstrüman seslerini ayırt edebilme.	
		3.	Küçük kurbağa şarkısını çalma	Bir şarkıyı piyanoda ritmik çalabilme	
		4.	Notalarla matematik işlemleri	Nota sürelerini ayırt edebilme	
		6.	Daha dün annemizin şarkısını çalma	Bir şarkıyı piyanoda ritmik çalabilme	

1.9. Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizi kısmında ilk olarak veli ve özel öğretim öğretmeni ile yapılan kişisel görüşmeler deşifre edilerek tematik başlıklar oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin ders günlükleri ve araştırmacının (öğretmenin) gözlem raporları da betimsel analiz yöntemi ile yorumlanarak temalandırılmıştır. Oluşturulan bu kodlar ve temaların geçerliliği için özel öğretim uzmanı ve müzik öğretmeninin görüşüne başvurulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecine dahil edilen öğrencilerin velileri ile yapılan kişisel görüşmele; ders gözlem raporları ve öğrenci günlüklerinden elde edilen verilerle analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma süresince pedagojik yaklaşım olarak olumlama dili ile işlenen müzik eğitim programı ve kazanımları da verilmiştir.

2.1. Veliler ile Yapılan Kişisel Görüşmelere Dair Bulgular

Bu bölümde araştırma sürecine dahil edilen öğrenci velileri ile yapılan kişisel görüşmelerde öğrencilerin güçlü ve zayıf yanlarına dair bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular analiz edilerek, öğrencilerin güçlü ve zayıf yanları kodlanarak aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3. Veliler ile yapılan kişisel görüşmelerden elde edilen bulgular.

Öğrenci Adı	**Veli Görüşme notundan örnekler**	**Velinin öğrenciye dair tanımladığı güçlü özellikleri**		
Ö1	Yeni bir şey öğrenirken meraklı ve ilgili davranır.	Meraklı		
Ö2	Çocuğum yapı olarak duygusal, eğlenceli, renkli, hayal gücü oldukça yüksek, merhametli, becerikli ve sanata çok ilgilidir.	Hayal gücü	Empati yeteneği	
Ö3	Sıcakkanlı, sevecen, duygusal, neşeli, çok hareketli bir çocuktur. Tam bir hayalperest olduğunu söyleyebilirim.	Hayal Gücü	Enerjik	Mutlu
Ö4	Çok iyi niyetli, düşünceli ve hassas bir yapısı var. Her zaman fedakar davranır.	Empati Yeteneği		
Ö5	Heyecanlı ve çok meraklı, yeni bir şeyler öğrendiğinde sürekli sorular sorar.	Meraklı		
Ö6	Etrafına karşı çok dikkatli. Yardım etmeyi çok sever. Sohbet etmekten çok hoşlanır.	Empati Yeteneği	Yardım sever	Dışa dönük
Ö7	Sakin, uyumlu, zeki ve gayretlidir. Her zaman kibar davranmaya özen gösterir.	Sakin ve uysal	Düşünceli	
Ö8	Sevecen bir yapısı var. Herkesle arkadaş olmak için çabalar.	Sevecen	Sosyal	

Yukarıdaki tablo 3'de analiz edilen verilere göre çocukların karakteristik özelliklerinde görülen güçlü yanlardan Ö1 ile Ö5 *meraklı,* Ö2, Ö3 *hayal gücü,* Ö2 ile Ö4 *empati yeteneği* ile benzerlik göstermektedir. Sıradan insanların belirli bir çaba ile beceri kazandığı birçok konuda disleksili çocukların doğal becerileri mevcuttur. Bunlardan bazıları; *meraklı olma, soru sorma, araştırmaya istekli olma, farklı bakış açısı ile bakabilme, yaratıcılık, hayal gücü, mizah anlayışlarının yüksek olması, enerjik olmaları, hevesli ve ilgili olma, empati kurma, sanat dallarında beceri hatta müzik yeteneklerinin iyi olması, ilgisini çeken bir işte uzun süre odaklanma becerisi* vb. olarak sıralanmaktadır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere araştırmaya katılan 8 öğrenci de literatürde yaygın olarak sözü geçen "disleksili çocukların güçlü yanları" ile bu özellikler ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 4. Veliler ile yapılan kişisel görüşmelerden elde edilen bulgular.

Öğrenci Adı	**Veli Görüşme notundan örnekler**	**Velinin öğrenciye dair tanımladığı çalışmanın amacı**	
Ö1	Grup içerisinde oyun oynarken endişeli ve çekingen davranır	Çekingen	
Ö2	Yaşıtlarıyla pek anlaşamıyor. Kendinden yaşça büyük çocuklarla vakit geçirmeyi seviyor. Sınıfında hiç arkadaşı yok.	İçe dönük	
Ö3	Kendini ifade edemediğinde hırçın ve inatçı tavırlara giriyor.	İfade edememe	
Ö4	Etrafındakilere karşı fazla empati kurup çok düşünceli davranıyor. Karşılığını göremediği zaman öfkelenip ağlıyor.	Öfke	
Ö5	Hislerini çok anlatmaz. Çok bunaldığında kaygılarından bahseder. Tek başına kalmaktan rahatsız olmaz. Yeni ortamlarda pek konuşmaz. Çekingen davranır. Yanımdan ayrılmayı pek istemez.	Kaygı	İçe dönük
Ö6	Arkadaşlıklarını uzun sürdüremiyor. Çoğu zaman oyun oynarken dışlanıyor. Genellikle neden arkadaşım yok diye çok üzülür.	Yalnızlık	
Ö7	Öğrenmekte zorlandığında kendine hakaret ediyor. Hırçınlaşıp ağlıyor. Saygısız tavırlar sergiliyor.	Özgüvensizlik	Öfke
Ö8	Başkalarının dediklerinden çok çabuk etkileniyor. Genel olarak neden benim yakın arkadaşım yok diye üzülür. Çoğunlukla evde bile yalnız kalmaktan korkar.	Özgüvensizlik	Yalnızlık

Yukarıdaki Tablo 4'de, disleksili çocukların velileri ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden gelişmeye açık yönlerini anlamaya yönelik analiz yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, Ö3, Ö4 ve Ö7 de ortak özellik olarak *öfke,* Ö7, Ö8 *özgüvensizlik*, Ö6, Ö8 *yalnızlık* kodu benzerlik göstermiştir. Çocukların gelişmeye açık yönlerine yönelik yapılan analizle ortaya çıkan karakteristik profilleri ise, Ö1 çekingen, Ö2 içe dönük, Ö3 ifade edememe, öfke, Ö4 öfke, Ö5 kaygı, içe dönük, Ö6 yalnızlık, Ö7 özgüvensizlik,

öfke, Ö8 özgüvensizlik ve yalnızlık olarak görülmüştür. Literatürde de disleksili çocukların zayıf yönlerine yönelik yapılan araştırmalarda ortaya konulan sonuçlarla benzerlik göstermiştir.

Bu bölüme ek olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin de kendilerini ifade edebilmeleri, iç dünyalarını anlamak ve velilerin verdiği cevaplar ile karşılaştırmak için bir oyun kartı hazırlanmıştır. Bu kartları hazırlarken projektif testler arasında yer alan, kişi tanıma yöntemlerinden biri olan *Beier cümle tamamlama testinden* yola çıkılmıştır. Beier, (1961) tarafından üretilen cümle tamamlama testi; bireyin paylaşamadığı, duygu ve düşüncelerini anlamaya yönelik bir testtir. Birey bu testte eksik cümleleri tamamlayış biçimiyle, ilgilerini, tutumlarını, arzularını, beklentilerini, sıkıntılarını vb. duygu ve düşüncelerini yansıtır. Bireyin iç dünyasına ait bilgiler edinilmek istendiği zaman kullanılmaktadır.

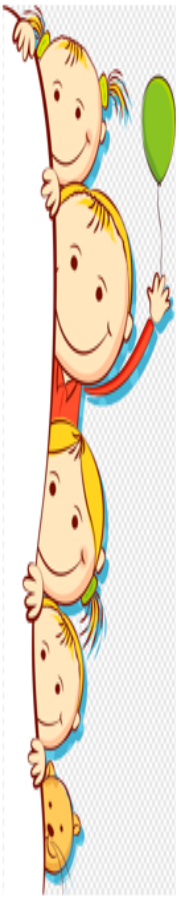
İlk olarak hazırlanan bu oyun kartının temel amacı; çocuğun paylaşamadığı, duygu ve düşüncelerini anlamaktır. Çocuğun eksik cümleleri tamamlayış biçimiyle, ilgi, tutum, arzu, beklenti, sıkıntı gibi duygu ve düşüncelerini yansıtması beklenir. Sonuç olarak çocuğun iç dünyasına dair bilgi edinmek için kullanılması hedeflenilmiştir.

Sorulara verilen cevapları analiz edebilmek için sorular; duygu durumu, aile, okul ve arkadaş ile ilgili olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Soruların cevapları, pozitif ve negatif olarak yorumlanıp + ve - şeklinde puanlandırılmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin sorulan sorulara verdiği cevaplar listesi, analiz tablosu ve oyun kartının görseli aşağıda verilmiştir.

1. Beni en çok ..... heyecanlandır.
2. En çok ..... korkarım.
3. ..... Olması beni üzer.
4. Mutlu olduğumda.....yaparım.
5. Üzüldüğümde genellikle ..... Davranırım.
6. En yakın arkadaşımla ..... yapmaktan hoşlanırım.
7. Tek başımayken .....
8. Okulda vakit .....geçer.
9. Keşke .....olsaydı.
10. Ailem benim için her zaman .....söyler.
11. Annemle ..... Yapmaktan hoşlanırım.
12. Babamla .....yapmaktan hoşlanırım.
13. Mutlu olmak için .....
14. Sıkıldığımda .....
15. Arkadaşım bana .....
16. Öğretmenim beni .....
17. Kardeşimle .....

Duygu durumu ile ilgili sorular
1,2,3,4,5,7,9,11,12

Aile ile ilgili sorular 10,11,12,13,17

Okul ve arkadaşlarla ilgili sorular
6,8,15,16

Olumlu cümleler (+) olumsuz cümleler (-) olarak puanlandırılacaktır.

Şekil 6. Boşluklara kelime doldurma, duygu ifade oyun kartı.

Tablo 5. Ö1' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok piyano çalmak heyecanlandır.	+	
2. En çok başarısız olmaktan korkarım.		-
3. İsteklerimin olmaması beni üzer.		-
4. Mutlu olduğumda sevinirim yaparım.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle ağlarım.		-
6. En yakın arkadaşımla yaramazlık yapmaktan hoşlanırım.		-
7. Tek başımayken çok sıkılırım.		-
8. Okulda vakit hızlı geçer.	+	
9. Keşke okumam hızlı olsaydı.		-
10. Ailem benim için her zaman güzel olduğumu söyler.	+	
11. Annemle gezmekten hoşlanırım.	+	
12. Babamla resim yapmaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak için dans ederim.	+	
14. Sıkıldığımda yapacak bir şey bulamam.		-
15. Arkadaşım bana oyun oynarken iyi davranır.	+	
16. Öğretmenim beni ödev yaptığımda sever.		-
17. Kardeşimle bazen tartışırız.		-

Tablo 6. Ö1' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö1	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 +	7 -	9 -	2	4
Aile ile ilgili sorular	10 +	11 +	12 +	13 +	17 -		4	1
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 -	8 +	15 +	16 -			2	2
Toplam:							8	7

Tablo 6'ya göre Ö1'in duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 4'ünün olumsuz, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 4'ünün olumlu, 1'inin olumsuz,

okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 2' sinin güçlü, 2' sinin, gelişmeye açık olduğunu görünmektedir.

Tablo 7. Ö2' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok sürprizler heyecanlandır.	+	
2. En çok yalnız kalmaktan korkarım.		-
3. Arkadaşlarımla kavga etmek beni üzer.	+	
4. Mutlu olduğumda zıplarım.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle tek başıma kalırım.		-
6. En yakın arkadaşımla oyun oynamaktan hoşlanırım.	+	
7. Tek başımayken sevinirim.		-
8. Okulda vakit iyi geçer.	+	
9. Keşke okul hep tatil olsaydı.		-
10. Ailem benim için her zaman dağınık olduğumu söyler.		-
11. Annemle etkinlik yapmaktan hoşlanırım.	+	
12. Babamla gezi yapmaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak için resim yaparım.	+	
14. Sıkıldığımda vakit hiç geçmez.		-
15. Pek arkadaşım yok.		-
16. Öğretmenim beni sever.	+	
17. Kardeşimle, abim ödev yaptırırken bana kızar.		-

Tablo 8. Ö2'nin duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö2	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 +	7 -	9 -	2	4
Aile ile ilgili sorular	10 +	11 +	12 +	13 +	17 -		4	1
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 -	8 +	15 +	16 -			2	2
Toplam							8	7

Tablo 8'e göre Ö2'in duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 4'ünün gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 4'ünün güçlü, 1'inin gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 2' sinin güçlü, 2' sinin gelişmeye açık olduğu görünmektedir.

Tablo 9. Ö3' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok sınıfta söz alıp soru cevaplamak heyecanlandır.	+	
2. En çok hata yapmaktan korkarım.		-
3. Arkadaşlarımla kavga etmek beni üzer.	+	
4. Mutlu olduğumda zıplarım yaparım.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle tek başıma kalırım.		-
6. En yakın arkadaşımla oyun oynamaktan hoşlanırım.	+	
7. Tek başımayken sevinirim.		-
8. Okulda vakit hızlı derste yavaş geçer.	+	
9. Keşke okul hep tatil olsaydı.		-
10. Ailem benim için her zaman dağınık olduğumu söyler.		-
11. Annemle etkinlik Yapmaktan hoşlanırım.	+	
12. Babamla gezi yapmaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak benim için pazar kahvaltısı çünkü tüm aile beraberiz.	+	
14. Sıkıldığımda vakit hiç geçmez.		-
15. Pek arkadaşım yok.		-
16. Öğretmenim beni sever.	+	
17. Kardeşimle ablam bana ödev yaptırırken kızar.		-

Tablo 10. Ö3' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö3	Soru numaraları						Güçlü cevaplar	Gelişmeye açık cevaplar
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 -	7 -	9 -	1	5
Aile ile ilgili sorular	10 -	11 +	12 +	13 +	17 -		3	2
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 +	8 +	15 -	16 +			3	1
Toplam							7	8

Tablo 10'a göre Ö3'ün duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 1'inin güçlü, 5'inin gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 2'sinin

gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 1'inin gelişmeye açık olduğu görünmektedir.

Tablo 11. Ö4'dün duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok sınava girerken heyecanlandır.		-
2. En çok karanlıktan korkarım.		-
3. Sınavdan kötü not almak beni üzer.		-
4. Mutlu olduğumda sevinçten zıplarım yaparım.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle ağlarım.		-
6. En yakın arkadaşımla buluşmaktan hoşlanırım.	+	
7. Tek başımayken sıkılırım.		-
8. Okulda vakit çok hızlı geçer.	+	
9. Keşke hemen büyüseydim. Çocuk olmak çok zor.		-
10. Ailem benim için her zaman daha başarılı olmam gerektiğini söyler.		-
11. Annemle ders Yapmaktan hoşlanırım.	+	
12. Babamla kovalamaca oynamaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak benim için ailemle vakit geçirmektir.	+	
14. Sıkıldığımda huysuzluk yaparım.		-
15. Arkadaşım bana hep kötü davranır.		-
16. Öğretmenim beni çok sever.	+	
17. Kardeşimle oyun oynamayı seviyorum.	+	

Tablo 12. Ö4'ün duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö4	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 -	2 -	3 -	4 +	7 -	9 -	1	5
Aile ile ilgili sorular	10 -	11 +	12 +	13 +	17 +		4	1
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 +	8 +	15 -	16 +			3	1
Toplam							8	7

Tablo 12'e göre Ö4'ün duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 1'inin güçlü, 5'inin gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 4'ünün güçlü, 1'inin

gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 1'inin gelişmeye açık olduğunu görmek mümkündür.

Tablo 13. Ö5'in duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların analizi.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok tatile gitmek heyecanlandır.	+	
2. En çok yalnız kalmaktan korkarım.		-
3. Ödev yapmak beni üzer.		-
4. Mutlu olduğumda gülerim.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle bağırırım.		-
6. En yakın arkadaşımla bilgisayar oyunu oynamaktan (yapmaktan) hoşlanırım.	+	
7. Tek başımayken sıkılırım.		-
8. Okulda vakit yavaş geçer.		-
9. Keşke okul olsaydı.		-
10. Ailem benim için, her zaman yaramaz olduğumu söyler.		-
11. Annemle gezmekten hoşlanırım.	+	
12. Babamla tamir yapmaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak; bilgisayar oyunu oynamak demektir		-
14. Sıkıldığımda yapacak bir şey bulamam.		-
15. Arkadaşım bana maç yaparken daha hızlı koş der		-
16. Öğretmenim beni sever.	+	
17. Kardeşimle parkta koşmayı severim.	+	

Tablo 14. Ö5'in duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö5	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 +	7 -	9 -	2	4
Aile ile ilgili sorular	10 -	11 +	12 +	13 -	17 +		3	2
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 +	8 -	15 -	16 +			2	2
Toplam							7	8

Tablo 14'e göre Ö5'in duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 4'ünün gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 2'sinin gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 2'sinin gelişmeye açık olduğunu görmek mümkündür.

Tablo 15. Ö6' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok sınavdan 100 almak heyecanlandır.	+	
2. En çok sinirlenince bağırmaktan korkarım.		-
3. Aileme zarar gelmesi beni üzer.		-
4. Mutlu olduğumda dans ederim.	+	
5. Üzüldüğümde genellikle ağlarım.		-
6. En yakın arkadaşımla yaramazlık yapmaktan hoşlanırım.		-
7. Tek başımayken kitap okurum.	+	
8. Okulda vakit hızlı geçer.	+	
9. Keşke sınıfta en sevmediğim kızla aynı gün doğmasaydım (olsaydı).		-
10. Ailem benim için, her zaman ne yaparsam yapayım daha çok çalışmam gerektiğini söyler.		-
11. Annemle voleybol oynamaktan hoşlanırım.	+	
12. Babamla futbol oynamaktan hoşlanırım.	+	
13. Mutlu olmak ailemle bazen çok zor.		-
14. Sıkıldığımda telefonla oynarım.		-
15. Arkadaşım bana hediye alsın isterim.		-
16. Öğretmenim beni çok seviyor.	+	
17. Kardeşimle su savaşı yapmak hoşuma gider.	+	

Tablo 16. Ö6' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö6	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 +	7 +	9 -	3	3
Aile ile ilgili sorular	10 -	11 +	12 +	13 -	17 +		3	2
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 -	8 +	15 -	16 -			1	4
Toplam							7	9

Tablo 16'ye göre Ö6'nın duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 3'ünün gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 3'ünün güçlü, 2'sinin gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 1'inin güçlü, 4'ünün gelişmeye açık olduğunu görmek mümkündür.

Tablo 17. Ö7' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok sınavda full yaptığımda heyecanlandır.	+	
2. En çok yanlış yapmaktan korkarım.		-
3. Sınavlarda başarısız olmak beni üzer.		-
4 Mutlu olduğumda yaramazlık yaparım.		-
5. Üzüldüğümde genellikle resim yaparım.	+	
6. En yakın arkadaşımla yok hoşlanırım.		-
7. Tek başımayken boş boş dururum.		-
8. Okulda vakit sıkıcı geçer.		-
9. Keşke ödevler olsaydı.		-
10. Ailem benim için her zaman yanımda olduklarını söyler.	+	
11. Annemle yemek yemekten hoşlanırım.	+	
12. Babamla film izlemekten hoşlanırım.	+	
13 Mutlu olmak ailemle benim için çok kolay.	+	
14. Sıkıldığımda vakit hiç geçmez.		-
15. (Arkadaşım bana) arkadaşım yok.		-
16. Öğretmenim beni beğenmez.		-
17. Kardeşimle iyi anlaşırım.	+	

Tablo 18. Ö7' duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö7	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 -	7 -	9 -	1	5
Aile ile ilgili sorular	10 +	11 +	12 +	13 +	17 +		5	0
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 -	8 -	15 -	16 -			0	4
Toplam							6	9

Tablo 18'a göre Ö7'nin duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 1'inin güçlü, 5'inin gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 5'inin güçlü, 0 gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların hepsi gelişmeye açık olduğunu görmek mümkündür.

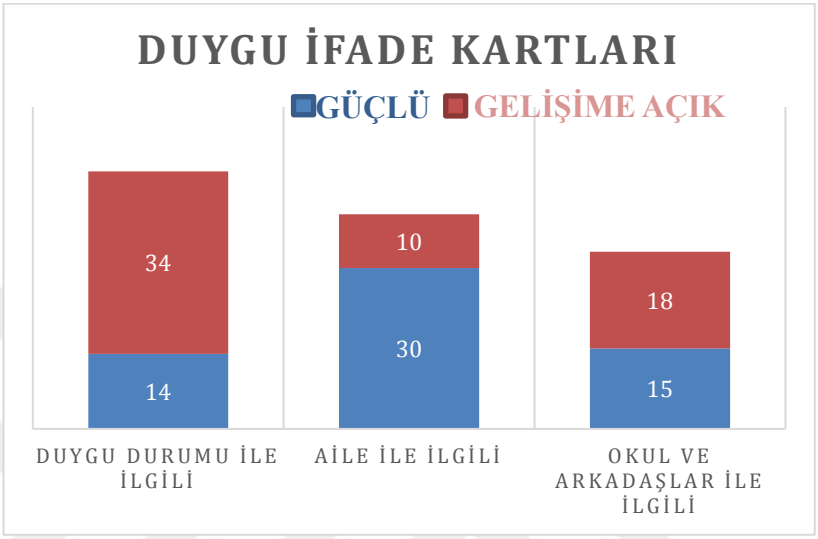
Tablo 19. Ö8 duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevaplar.

Sorular	Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
1. Beni en çok hediye almak heyecanlandır.	+	
2. En çok hata yapmaktan korkarım.		-
3. bana kızılması beni üzer.		-
4 Mutlu olduğumda gülerim		-
5. Üzüldüğümde genellikle bağırırım		-
6. En yakın arkadaşımla arkadaşlara vaktim yok hoşlanırım.		-
7. Tek başımayken odamda oyun oynarım.	+	
8. Okulda vakit güzel geçer.	+	
9. Keşke büyük (olmasaydı) olsaydım.		-
10. Ailem benim için, her zaman uslu durmam gerektiğini söyler.		-
11. Annemle ödev yapmaktan hoşlanırım.	+	
12. Babamla maç izlemekten hoşlanırım.	+	
13 Mutlu olmak ailemle çok güzel bir şey.	+	
14. Sıkıldığımda etkinlik yaparım.	+	
15. Arkadaşımla pek anlaşamayız.		-
16. Öğretmenim beni sever.	+	
17. Kardeşimle hep oyun onarız.	+	

Tablo 20. Ö8 duygu ifade etme oyun kartlarına vermiş olduğu cevapların puanlaması.

Ö7	Soru numaraları						Güçlü ifadeler	Gelişmeye açık ifadeler
Duygu durumu ile ilgili sorular	1 +	2 -	3 -	4 -	7 +	9 -	2	4
Aile ile ilgili sorular	10 -	11 +	12 +	13 +	17 +		4	1
Okul ve arkadaş ile ilgili sorular	6 -	8 +	15 -	16 +			2	2
Toplam							6	7

Tablo 20'e göre Ö8'nin duygu durumu ile ilgili sorulara verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 4'ünün gelişmeye açık, aile ile ilgili sorulara verdiği cevapların 1'inin güçlü, 4'ünün gelişmeye açık, okul ve arkadaşlar ile verdiği cevapların 2'sinin güçlü, 2'sinin gelişmeye açık olduğunu görmek mümkündür.

Şekil 7. Duygu ifade etme oyunu genel sonuç grafiği

Yukarıdaki şekil 12'de araştırmaya katılan tüm öğrencilerin cevaplarının güçlü ve gelişmeye açık olarak yapılan puanlamasının ortalaması verilmiştir. Bu grafiğe göre duygu durumu ile sorulan sorulara öğrencilerin vermiş olduğu güçlü ifade kapsamına giren toplam cevap 12 iken, gelişmeye açık ifadeler kapsamında verilen cevap toplamda 30'dur. Duygu durumu ile ilgili sorulan cümlelere verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin genel olarak başarısızlıktan korkma, öfkelenme, bağırma, ağlama temalı cevaplar verildiğini görmek mümkündür. Bu bağlamda gerek literatürde verilen disleksili bireylerin yaşam içerisinde göstermiş olduğu olumsuz yanları ile ilgili maddeler, gerekse çocuklar hakkında bilgi edinmek için yapılan veli görüşmelerinden elde edilen bulgularla benzerlik gösterdiğini görmek mümkündür.

Aile ile ilgili sorulan sorulara öğrencilerin vermiş olduğu güçlü ifade kapsamına giren toplam cevap sayısı 27 iken, gelişmeye açık yönlere dair toplam cevap sayısı 8 olmuştur. Verilen güçlü cevaplarda öğrencilerin aileleri ile herhangi bir aktivite yapmaktan hoşlandığı, yani kaliteli zaman geçirmekten keyif aldığı görülmektedir. Gelişmeye açık

verilen cevaplarda ise öğrencilerin ailelerinden almış olduğu eleştirel yaklaşımları ifade ettiği tespit edilmiştir.

Okul ve arkadaşlarla ilgili sorulan sorulara öğrencilerin vermiş olduğu toplam cevap sayısı 33 iken, güçlü özellikleri ifade eden toplam cevap sayısı 15, gelişmeye açık yönleri ifade eden cevap sayısı 18'dir. Güçlü yönlere dair verilen cevaplarda; arkadaşlar ile oyun oynamaktan, etkinlik yapmaktan keyif aldıklarını belirtirlerken, gelişmeye açık yönleri ifade eden cevaplarda ise yalnızlık cevabı vermişlerdir.

2.2. Çocukların Okul Yaşantısına Disleksinin Yansımalarına Dair Elde Edilen Bulgular

Erken teşhisin, tedavi sürecinde fazlasıyla önemli olduğu uzmanlar tarafından belirtilmesine rağmen, ülkemizde öğrenme güçlüğü tanısı ancak okul çağına gelen çocuklara konulmaktadır. Okul çağına kadar yaşanan bu güçlüklerin sebebindeki belirsizlik, hem çocuğa hem de aileye sorunun ne olduğunu anlama çabası ile stres ve suçluluk hissettirmektedir.

Okul eğitimine başlayan çocuğun, süregelen bu güçlükleri aile, öğretmen ve arkadaşları ile iletişimsizliğe, soğuma, mutsuzluk gibi duygusal zorlanmalara neden olmaktadır. Erden ve arkadaşları bu durumu çocuğun yaşadığı güçlükler sonrasında kendini baskı altında hissetmesi, aile, öğretmenleri ile ilişkisinin bozulması, özgüvenini yitirmesi ve bir takım psikolojik sorunlara zemin hazırladığını belirtmiştir. (Erden ve diğerleri, 2002). Bu durumla başa çıkamayan çocuklarda, kaygı bozukluğu, depresyon, anksiyete belirtileri göstermektedir (Heiman, 2004). Bu araştırmaya dahil edilen çocukların haricinde ek olarak Diskalkuli ve disgrafi tanısı konulan ve 4 yıldır düzenli piyano eğitimi alan bir öğrencinin velisi ile kişisel görüşme yapılmıştır. Araştırmacının veli ile yaptığı bu görüşmede, öğrenme güçlüğü olan bireylerin hayat içerisinde ne denli sorunlarla karşı karşıya kaldığına dair ifadeler elde edilerek çalışmaya ışık tutmuştur.

> Eğitim fakültesi mezunu olmama rağmen, çocuğum ilkokula başlayana kadar hiçbir şey fark etmedim. Çünkü bizlere bu konuyla ilgili yeterli bilgi verilerek yetiştirilmedik. Günümüzde, çoğu öğretmen bu durumun farkında değil. Belki başıma gelmese bende farkında olmayacaktım. Hatta ben içten içe benim kızım okumayı ilk sökenlerden biri olur diye düşünüyordum fakat okula başladığında, önceleri okumada sorun yaşadı. Yazı

> yazma becerisi hep geriden geldi. Hala yazı yazmasında sıkıntı var. Ben çocuğumu olduğu gibi kabul ettim. Öğretmenlerine bu durumu anlattım ve yapabildiği kadarını bekliyorum, daha fazlası için ben teşvik etmeye çalışıyorum dedim. En çokta öğretmenlerine bu durumu anlatma sorunu ile mücadele verdim. Öğretmenleri inanamadılar. Bir de bunu yaşadık…Sandılar ki ben yalan söylüyorum, çocuğuma özel ilgi göstersinler, alttan alsınlar, fazla üstüne gitmesinler, ayrıcalık sunsunlar, sanki bunu da böyle geçirin diyormuşum gibi düşündüler. Bu davranışlar sonrasında istemeyerek çocuğuma üniversite hastanesinde tanı konması için götürerek rapor almak zorunda kaldım. Bu rapor sayesinde, derslerden en az 50 vererek geçireceklerini bilmeme rağmen Türkiye şartlarında çocuğumu disleksi olarak etiketlemek hiç istemediğim bir durumdu. Çünkü iş hayatında maalesef karşısına engel olarak çıkacağını düşünüyorum. Bu çocuklar çok özel çocuklar. Aslında dünyada NASA gibi kuruluşların her 2 çalışanından birinin disleksi olduğunu biliyoruz. Bu demek ki, bu çocukların farklı yönlerine ihtiyaç duyuyorlar. Bu çocuklar hayatı diğer insanların göremediği yerden yakalıyorlar. Ama maalesef öğretmenler dahil toplumda bu çocuklara hala geri zekalı deniyor (Kişisel görüşme 10.05.2021).

Öğrenme güçlüğü olan ve eğitim hayatına başlayan çoğu çocuk, okuldaki istemsiz düşük başarısından ötürü sınıf ortamında *utanç, içe kapanıklık, mutsuzluk, kendini değersizleştirme, hayal kırıklığı, umutsuzluk, kaygı, endişe, korku* gibi duygusal problemler yaşamaktadır. Bu psikolojik sorunlar da çocukta *agresifleşme, duyarsızlaşma, hiperakif davranışlarını kontrol edememe* gibi sonuçlar doğurmaktadır. Bu durumla ilgili araştırmaya katılan disleksili çocukların velileri ile yapılan görüşmelerde aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden Ö7 ile yapılan ders sonrası araştırmacının gözlem raporlarında da bu durumla ilişkili verilere ulaşılmıştır.

> Ö7 10 yaşında bir erkek çocuğu olup, hiperaktivite ve dikkat dağınıklığı sorunlarını üst seviyede yaşayan fakat buna rağmen akademik başarısı iyi olan bir öğrencidir. İlk tanışmada yapılan müzikal beceri testlerinde de yüksek puan almış olup fiziksel olarak piyano çalmak için herhangi bir güçlük teşkil etmediği tespit edilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bir piyano öğretmeni tarafından yapılan derslerde, öğretmenin pozitif psikoloji ile yaklaşımlarına rağmen öğrencinin öğrenmede güçlük ya da başarısızlık yaşaması durumunda **öfke kontrolünü sağlayamadığı**, öğretmene kötü sözler söylediği, bağırdığı ve hatta tükürdüğünü ifade etmiş olmasının sonucunda derslere başka bir öğretmenle devam etmesi planlanmıştır. Yeni öğretmeni ile yapılan ilk dersin, 1 saat 30 dakika ve bireysel olarak işlenmesi planlanmıştır. Ö7 bu derse geldiğinde yine huzursuz ve isteksiz tavırları sınıfa girer girmez göze çarpıyordu. Piyano başına geçmek için oyalanarak süreyi boşa geçirmek ve derse olan isteksizliğini oldukça belirgin olarak gözlemledim. Öğretmenin onu rahatlatmak için "**Merhaba, nasılsın, bu hafta nasıl vakit geçirdin?"** gibi sorularına bile çok kısık ses ve kızgın bir ifadeyle cevap verdi. Öğretmen dersin konusunu söylediğinde ise duygularını ifade etmeye başladı. **"Benim**

> **aklım bunları almaz. Benim IQ'm bunlara yetmez. Bu kafa boş, çalışmıyor... Ben hiçbir şeye yetenekli değilim. Neden beni piyanoya yazdırdılar ki zaten. Bir şeyde de becerim olsa. Resim bile yapamam ben…** gibi kendini ağır eleştirilere maruz bıraktı. Öğretmenin olumlama cümlelerini duymazdan gelerek uzun süre bu şekilde devam etmesinin ardından öğretmen "**dersi bugünlük erteleyelim mi? Ailenin seni bugün erken almaları için aramamı ister misin?** sorularına ise daha büyük tepkiler vererek **"ben aptalım ya beceremem, gitmek istemiyorum burada kalmak istiyorum"** diyerek dersin devam etmesini istediğini belirtti. Fakat yine de piyanonun tek bir tuşuna bile basmadan kendini ağır eleştirilere boğmaya devam ediyor, öğretmen pozitif yaklaştıkça sesini yükseltmeye başlıyor ve hatta ağlamaya başlıyordu. Bu şekilde geçen 1 saatin ardından öğretmen yaklaşımını değiştirerek **"artık derse başlamak zorundayız, bu şarkıyı bitirip dersin sonunda neler yaptığımıza dair bir video çekip ailene göndereceğiz. O yüzden artık beni dinleyerek piyano çalmaya başlamalısın."** Cümlesinden sonra Ö7 bir anda sanki 1 saat boyunca kendine hakaretler yağdırmamış gibi piyano başına geçerek dersin konusu olarak belirlenen şarkıyı çalmaya başladı. Hatta bitirdikten sona birde aklımdan çalayım diyerek ezberlediği kısımları çaldı. Öğretmen şaşkın bir şekilde nasıl başardığının sorduğunda ise **"inatlaştım"** cevabı verdi. Öğretmen bu düşüncesinin yanlış olduğunu aslında sadece korkmadan denediğin ve başarmak istediğin için yapabildiğini dile getirdi. Bu sözlerden sonra kalan süre boyunca öğretmeni dinlediği gözlemlenmiştir (AGR 01.06.2021 Kayseri)

Yukarıda araştırmacı gözlem raporundan elde edilen verilerden örnek olarak verilen Ö7'nin akademik, sosyal, aile yaşantısında başarısız olmaya karşı geliştirdiği korku duygusu sonucunda bir işe başlarken öfke, stres, huzursuzluk, özgüvensizlik gibi duygular yaşayarak, denemekten kaçmayı tercih etmekte olduğu görülmektedir. Başkalarının onu eleştirmeden önce kendini ağır eleştirilere tutarak, karşıdakinin düşüncelerini ifade etmesine izin vermeyerek eleştiriye maruz kalmama isteğini anlamak mümkündür.

Bu bağlamda araştırmaya katılan öğrencilerin akademik yaşamlarına dair bilgi edinmek için üç gezegen oyun kartı hazırlanmıştır. Aşağıda üç gezegen oyun kartı açıklaması, öğrencilerin cevapları ve analiz tablolarından elde edilen bulgular verilmiştir.

- **Üç Gezegen Oyunu**

Şekil 8. Gezegen oyunu.

Oyunun amacı:

- Çocuğun akademik hayatında ilgi duyduğu, sevdiği, zorlandığı dersleri anlayabilme.
- Becerisi olduğu alanları keşfetme.
- Günlük aktivitelerini öğrenme.
- Sosyal yaşamında aile ve arkadaşları ile olan ilişkisini anlama.

Nasıl oynanır:

- Öğretmen ve öğrenci diyalog halinde oynanır.
- Oyunda 3 farklı gezegen vardır. Yaşam içerisinde 1. gezegene keyif almadığı, sevmediği, zorlandığı konular, 2. gezegene keyif aldığı, hoşlandığı, ilgi duyduğu konular, 3. gezegene ise daha önce tecrübe etmediği, ileride yapmak isteyebileceği konular yerleştirilir.
- Sorular akademik yaşam (1, 2, 5), sosyal yaşam (3, 6) ve özel ilgi alanlarını (4) anlamaya yönelik hazırlanmıştır.
- Analiz kısmında da bu temalar kullanılmıştır.

Aşağıda, öğrencilerin oyun sırasında verdiği cevaplar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 21. Ö1'in gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö1	**Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı**	**Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı**	**Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği**
SORU Okul derslerini yerleştirin	Türkçe, matematik,	Resim, beden eğitimi, müzik, İngilizce, robotik kodlama	Fen bilgisi, hayat bilgisi
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Defterler, ders kitapları	Yazı tahtası, müzik aletleri, boya kalemleri	Matematik gereçleri
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Tek başına oynamak	Anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak	
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri	Park ve çocuk dergileri	Legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları	Yapboz
SORU Meslekleri Yerleştirin	Veteriner, Çiftçi	Öğretmen, doktor, mimar	Mühendis, uzay bilimi
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin		Aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanlar	

Yukarıdaki Tablo 21'de gezegen oyununda Ö1'e sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. Bu tabloya göre 1. gezegene Türkçe, matematik dersi, defterler, ders kitapları, veteriner ve çiftçiliği yerleştirmiştir. 2. gezegene resim, beden eğitimi, müzik, İngilizce, robotik kodlama, yazı tahtası, müzik aletleri, boya kalemleri, öğretmen, doktor ve mimarı yerleştirmiştir. 3. gezegene ise fen bilgisi, hayat bilgisi, matematik gereçleri, mühendis, uzay bilimini yerleştirmiştir.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, işlem çözme, yazı yazma gibi aktivitelerden keyif almadığını, daha çok görsel ve işitsel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını anlamak mümkündür. 3. gezegene yerleştirdiği konulara ise henüz çok fikir sahibi olmadığı için ileride deneyimleme fırsatını yakalayıp karar vereceğini görmek mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup 3. gezegeni boş bırakmıştır. Bu bağlamda öğrenci genel olarak sosyal çevresi ile vakit geçirmekten keyif aldığını anlamak mümkündür.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. soruda 1. gezegene park ve çocuk dergileri, 2. gezegene, legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları, 3. gezegene ise yapboz oyununu yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrencinin genel olarak hem yaratıcılık hem de sonunda gözle görülür bir başarı ortaya koyabileceği hızlı değişken görselleri olan, eğlence temelli etkinlik malzemeleri ve lego, uçurtma ve bilgisayar oyunlarından keyif aldığını görmek mümkündür.

Tablo 22. Ö2'nin gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö2	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU Okul derslerini yerleştirin	Türkçe, İngilizce, Fen bilgisi, hayat bilgisi	Matematik, Resim, beden eğitimi, müzik,	Robotik kodlama
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Yazı tahtası, defterler, ders kitapları	Matematik gereçleri, müzik aletleri, boya kalemleri, etkinlik malzemeleri	
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Arkadaşlarla oynamak	Anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, tek başına oynamak	
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri yerleştir.		Legolar, etkinlik malzemeleri, yapboz, bilgisayar oyunları, park ve çocuk dergileri	Uçurtma
SORU Meslekleri Yerleştirin	Öğretmen	Mühendis, uzay bilimi doktor, mimar	Veteriner, çiftçi
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin	Okul arkadaşları	Aile, yakın arkadaş, hayvanlar	

Yukarıdaki tablo 22'da gezegen oyununda **Ö2**'ye sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. 1. gezegene Türkçe, İngilizce, fen bilgisi, hayat bilgisi, yazı tahtası, defterler, ders kitapları, arkadaşlarla oynamak, öğretmen, okul arkadaşları yerleştirmiştir. 2. gezegene matematik, resim, beden eğitimi, müzik, matematik gereçleri, müzik aletleri, boya kalemleri, etkinlik malzemeleri, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, tek başına oynamak, legolar, etkinlik malzemeleri, yapboz, bilgisayar oyunları, park ve çocuk dergileri, mühendis, uzay bilimi doktor, mimar, aile, yakın arkadaş, hayvanları yerleştirmiştir. 3. gezegene ise robotik kodlama, uçurtma, veteriner, çiftçi yerleştirmiştir.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, yazı yazma, araştırma, ezber gerektiren derslerden keyif almadığını, daha çok sayısal, görsel ve işitsel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını anlamak mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup 3. gezegeni boş bırakmıştır. Bu

bağlamda öğrencinin genel olarak sosyal çevresi ile vakit geçirmekten keyif aldığını anlamak mümkündür.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. soruda 1. gezegene park ve çocuk dergileri, 2. gezegene, legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları, 3. gezegene ise yapboz oyununu yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrencinin genel olarak hem yaratıcılık hem de sonunda gözle görülür bir başarı ortaya koyabileceği hızlı değişken görselleri olan, eğlence temelli etkinlik malzemeleri ve lego, uçurtma ve bilgisayar oyunlarından keyif aldığını görmek mümkündür.

Üç gezegen oyunu oynarken Ö2 verdiği cevaplarda değişkenlik göstermiştir. Bu durum öğretmen ile bireysel olarak oynandığında, kendisini baskı altında hissettiğini gösteren tavırlar göstererek, öğretmeni memnun edecek cevaplar vermesi olarak ortaya çıkmıştır. Ö2 verdiği cevaplarda ailesinin, öğretmenin ya da toplum değerlerine göre daha önceden uyarılmış olduğu konulara şartlanarak cevaplar verdiği gözlenmiştir. Bu durum araştırmacının Veli 2 ile yapmış olduğu kişisel görüşme notları ve öğretmen ders notlarında gözlenmiş olup aşağıda verilmiştir.

> Ö2'nin evde sürekli bilgisayar oyunları oynamak istediğini, ders çalışmaya çok vakit ayırmadığını, arkadaş edinemediği için asosyalleştiğini belirtmiş olmasına karşın Ö2 1. gezegene (hoşlanmadan yaptığı ya da yapmak istemediği işler) bilgisayar oyunlarını koyarken, 2. gezegene ders kitaplarını, defterlerini, koymuş, 3. gezegeni ise boş bırakmıştır. Daha sonra araştırmaya dahil edilmeyen bir öğrencinin sınıfa girmesi anında cevapları değişerek, 1. gezegene defter ve kitapları, öğretmen, 2. gezegene bilgisayar oyunlarını koymuştur. Bu bağlamda çocukların karakterlerini ve yaşamlarını yansıtan duruma göre değişken cevapları, hayallerini ifade etme konusunda daha dikkat çekicidir. Diğer bir yönden, akranlarına hayallerinden bahsederken yüzeysel ve kısa cümlelerle konuşan öğrenciler, öğretmeni ile bireysel oynarken öğretmenin de kendi hayallerini dile getirmesini merak ve ilgiyle dinledikten sonra öğrenci kendi hayallerini daha rahat bir ifadeyle uzun cümleler kurarak dile getirmiştir. Bu durumda oyun oynarken kişiye göre verdiği cevaplarda ki değişikliklerin karşısındaki kişiden beğeni toplama ve eleştiri duymama odaklı olduğunu nitelendirmek mümkündür (AGR 01.06.2021 Kayseri)

Tablo 23. Ö3'ün gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö3	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU Okul derslerini yerleştirin	Türkçe, Robotik kodlama, beden dersi, matematik, fen dersi,	Resim, müzik, hayat bilgisi	İngilizce
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri	Müzik aletleri, boyama kalemleri	Sınıftaki yazı tahtası
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Tek başına oynamak, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri	Legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park	
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri yerleştir	Çocuk dergileri	Resim, lego, park bilgisayar	Puzzle, uçurtma
SORU Meslekleri Yerleştirin	Öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi	Doktor, veteriner, müzisyen	Uzay bilimi
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin	Okuldaki arkadaşı	Aile, yakın arkadaş, hayvanlar	

Yukarıdaki tablo 23'de gezegen oyununda **Ö3**'ün sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. 1. Gezegene; Türkçe, robotik kodlama, beden dersi, matematik, fen dersi, yazı tahtası, defterler, ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, tek başına oynamak, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri, çocuk dergileri, öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi seçeneklerini işaretlemiştir. 2. Gezegene; resim, müzik, hayat bilgisi, müzik aletleri, boyama kalemleri, legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, resim, lego, park bilgisayar, doktor, veteriner, müzisyen, aile, yakın arkadaş, hayvanları yerleştirmiştir. 3. gezegene ise İngilizce, sınıftaki yazı tahtası, yapboz, uçurtma, uzay bilim, seçeneklerini yerleştirmiştir.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, yazı yazma, araştırma, ezber gerektiren derslerden keyif almadığını, daha çok sayısal, görsel ve işitsel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını anlamak mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul

arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup 3. gezegeni ise boş bırakmıştır. Bu bağlamda öğrenci genel olarak sosyal çevresi ile vakit geçirmekten keyif aldığını anlamak mümkündür.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. soruda 1. gezegene; park ve çocuk dergileri, 2. gezegene; Legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları, 3. gezegene ise yapboz oyununu yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrencinin genel olarak hem yaratıcılık hem de sonunda gözle görülür bir başarı ortaya koyabileceği hızlı değişken görselleri olan, eğlence temelli etkinlik malzemeleri ve lego, uçurtma ve bilgisayar oyunlarından keyif aldığını görmek mümkündür.

Tablo 24. Ö4'ün gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö4	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU Okul derslerini yerleştirin	Türkçe, matematik	Resim, beden dersi, müzik, hayat bilgisi, fen dersi,	İngilizce, Robotik kodlama,
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri	Müzik aletleri, boyama kalemleri, Sınıftaki yazı tahtası	
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Tek başına oynamak	Anne ve baba ile oynamak, arkadaşlarla oynamak	Bilgisayar oyunları,
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri yerleştir.		Legolar, etkinlik malzemeleri, yapboz, park, çocuk dergileri, Uçurtma	Bilgisayar oyunları
SORU Meslekleri Yerleştirin	Öğretmen, mühendis, mimar, veteriner	Doktor, müzisyen	Uzay bilimi, çiftçi
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin	Okuldaki arkadaşı	Aile, yakın arkadaş, hayvanlar, okul arkadaşı	

Yukarıdaki Tablo 24'de gezegen oyununda **Ö4**'ün sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. 1. gezegene Türkçe, matematik, Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, tek başına oynamak, anne baba ile oynamak, iğretmen, mühendis, mimar, mimar, veteriner seçeneklerini işaretlemiştir. 2. gezegene; Resim, beden dersi, müzik, hayat bilgisi, fen dersi, müzik aletleri, boyama kalemleri, sınıftaki yazı tahtası, resim gereçleri, legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, doktor, müzisyen, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşı ve hayvanları yerleştirmiştir. 3. gezegene ise İngilizce,

robotik kodlama, bilgisayar oyunları, puzzle, uçurtma, çocuk dergileri uzay bilim ve çiftçi seçeneklerini yerleştirmiştir.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, yazı yazma, araştırma, ezber gerektiren derslerden keyif almadığını, daha çok sanatsal, görsel, işitsel ve fiziksel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını ifade ettiği anlaşılabilir.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup 3. gezegene sadece bilgisayarla oynama seçeneğini yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrenci genel olarak yakın sosyal çevresi ile vakit geçirmekten keyif aldığını anlamak mümkündür.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. Soruda; 2. gezegene, legolar, etkinlik malzemeleri, yapboz, park, çocuk dergileri, uçurtmayı seçerken 3. gezegene ise bilgisayar oyunlarını yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrencinin daha çok somut kavramlar içeren oyunları tercih ettiğini, ayrıca hem yaratıcılık hem de sonunda gözle görülür bir başarı ortaya koyabileceği oyunlardan keyif aldığını görmek mümkündür.

Tablo 25. Ö5'in gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö5	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU **Okul derslerini yerleştirin**	Türkçe, beden dersi, matematik, fen dersi, İngilizce	Resim, müzik, hayat bilgisi, Robotik kodlama,	
SORU **Okul eşyalarını yerleştir**	Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, Sınıftaki yazı tahtası	Müzik aletleri, boyama kalemleri	
SORU **Oyun oynayan çocukları yerleştir.**	Tek başına oynamak	Legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri	
SORU **Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri yerleştir**		Resim, lego, park bilgisayar oyunları Çocuk dergileri, puzzle, uçurtma	
SORU **Meslekleri Yerleştirin**	Öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi, Doktor, veteriner, müzisyen	Uzay bilimi	
SORU **Kalan diğer görselleri yerleştirin**		Okuldaki arkadaşı, Aile, yakın arkadaş, hayvanlar	

Yukarıdaki Tablo 25'da gezegen oyununda **Ö5'in** sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. 1. gezegene Türkçe, beden dersi, matematik, fen dersi, İngilizce, ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, sınıftaki yazı tahtası, tek başına oynamak, anne baba ile oynamak, öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi, doktor, veteriner, müzisyen seçeneklerini işaretlemiştir. 2. gezegene resim, müzik, hayat bilgisi, robotik kodlama, legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri resim, lego, park bilgisayar oyunları, uzay bilimi çocuk dergileri, puzzle, uçurtma, okuldaki arkadaşı, aile, yakın arkadaş, hayvanlar seçeneklerini yerleştirmiştir. 3. gezegeni ise boş bırakmıştır.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, yazı yazma, araştırma, ezber gerektiren derslerden keyif almadığını, daha çok sanatsal, görsel, işitsel ve fiziksel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını anlamak mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. Soruda, sadece tek başına oynamayı 1. gezegene yerleştirerek diğer tüm seçenekleri sevdiği aktiviteler olarak belirlediği görülmektedir. Bu durumda Ö6'nın genel olarak tek başına vakit geçirmekten haz duymadığını görmek mümkündür.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. Soruda 2. gezegene, tüm seçenekleri yerleştirdiği görülmektedir.

Tablo 26. Ö6'nın gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö6	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU Okul derslerini yerleştirin	Türkçe, beden dersi, matematik, fen dersi, İngilizce, Robotik kodlama, hayat bilgisi,	Resim, müzik	
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, Sınıftaki yazı tahtası	Müzik aletleri, boyama kalemleri	
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Tek başına oynamak	Legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri	
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri		Resim, lego, park bilgisayar oyunları Çocuk dergileri, puzzle, uçurtma	
SORU Meslekleri Yerleştirin		Öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi, Doktor, veteriner, müzisyen Uzay bilimi	
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin		Okuldaki arkadaşı, Aile, yakın arkadaş, hayvanlar	

Ö6 üç gezegen oyununa vermiş olduğu cevaplarda, yapmaktan hoşlanmadığı, korku, endişe ve güçlük yaşadığı durumları 1. gezegene yerleştirmesi istenmiştir. Ö6 matematik, sınıftaki yazı tahtasında soru cevaplama yazma ya da sözlüye kalma olarak ve hatta okulu da bu gezegene yerleştirmiştir. Tek başına oynamak ibaresini de 1. gezegene yerleştirmiştir. Ö6' nın genel olarak okula gitmekten hoşlanmadığını, matematik dersinden ve sınıf önünde ders becerilerini göstermesi gereken yazı tahtasından başarısızlık yaşamaktan korktuğu görülmektedir. Bunun yanı sıra tek başına oyun oynamaktan da rahatsız olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 27. Ö7'nin gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö7	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU **Okul eşyalarını yerleştir**	Türkçe, matematik,	Resim, beden eğitimi, müzik, İngilizce, robotik kodlama	Fen bilgisi, hayat bilgisi
SORU **Oyun oynayan çocukları yerleştir.**	Defterler, ders kitapları	Yazı tahtası, müzik aletleri, boya kalemleri	Matematik gereçleri
SORU **Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri**	Tek başına oynamak	Anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak	
SORU **Meslekleri Yerleştirin**	Park ve çocuk dergileri	Legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları	Yapboz
SORU **Kalan diğer görselleri yerleştirin**	Veteriner, Çiftçi	Öğretmen, doktor, mimar	Mühendis, uzay bilimi
SORU **Kalan diğer görselleri yerleştirin**		Aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanlar	

Yukarıdaki Tablo 27'de gezegen oyununda Ö7'nin sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. Bu tabloya göre 1. gezegene Türkçe, matematik dersi, defterler, ders kitapları, veteriner ve çiftçiliği yerleştirmiştir. 2. gezegene resim, beden eğitimi, müzik, İngilizce, robotik kodlama, yazı tahtası, müzik aletleri, boya kalemleri, öğretmen, doktor ve mimarı yerleştirmiştir. 3. gezegene ise fen bilgisi, hayat bilgisi, matematik gereçleri, mühendis, uzay bilimini yerleştirmiştir.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, işlem çözme, yazı yazma gibi aktivitelerden keyif almadığını, daha çok görsel ve işitsel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını anlamak mümkündür. 3. gezegene yerleştirdiği konulara is henüz çok fikir sahibi olmadığı için ileride deneyimleme fırsatını yakalayıp karar vereceğini görmek mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup 3. gezegeni boş bırakmıştır. Bu bağlamda öğrenci genel olarak sosyal çevresi ile vakit geçirmekten hoşlandığı anlaşılabilir.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. soruda 1. Gezegene; park ve çocuk dergileri, 2. gezegene; Legolar, etkinlik malzemeleri, uçurtma, bilgisayar oyunları, 3. gezegene ise yapboz oyununu yerleştirmiştir. Bu bağlamda öğrencinin genel olarak hem yaratıcılık hem de sonunda gözle görülür bir başarı ortaya koyabileceği hızlı değişken görselleri olan, eğlence temelli etkinlik malzemeleri ve lego, uçurtma ve bilgisayar oyunlarından keyif aldığı anlaşılabilir.

Tablo 28. Ö8'in gezegen oyununa verdiği cevaplar.

Ö8	Gezegen Yapmaktan hoşlanmadığın, endişe kaygı yaşadığı	Gezegen Yapmaktan hoşlandığı, keyif aldığı	Gezegen Hiç denemediği, ileride denemek isteyeceği
SORU Okul eşyalarını yerleştir	Türkçe, beden dersi, matematik, fen dersi, İngilizce	Resim, müzik, hayat bilgisi, Robotik kodlama,	
SORU Oyun oynayan çocukları yerleştir.	Ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, Sınıftaki yazı tahtası	Müzik aletleri, boyama kalemleri	
SORU Boş vakitlerde yapılabilecek etkinlikleri	Tek başına oynamak	Legolar, yapboz, bilgisayar oyunları, park, anne baba ile oynamak, etkinlik malzemeleri	
SORU Meslekleri Yerleştirin		Resim, lego, park bilgisayar oyunları Çocuk dergileri, puzzle, uçurtma	
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin	Öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi, Doktor, veteriner, müzisyen	Uzay bilimi	
SORU Kalan diğer görselleri yerleştirin		Okuldaki arkadaşı, Aile, yakın arkadaş, hayvanlar	

Yukarıdaki Tablo 28'de gezegen oyununda Ö8'e sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplar yer almaktadır. Bu tabloya göre 1. gezegene Türkçe, beden dersi, matematik, fen dersi, İngilizce, ders kitapları, kitapları, defterler, matematik gereçleri, sınıftaki yazı tahtası, tek başına oynamak, öğretmen, mühendis, mimar, çiftçi, doktor, veteriner, müzisyeni yerleştirmiştir. 2. gezegene resim, müzik, hayat bilgisi, robotik kodlama, müzik aletleri, boyama kalemleri, resim, lego, park bilgisayar oyunları çocuk dergileri, puzzle, uçurtma, uzay bilimi, okuldaki arkadaşı, aile, yakın arkadaş, hayvanlar yerleştirmiştir. 3. gezegeni ise boş bırakmıştır.

Akademik hayatla ilgili sorulan 1., 2., 5. sorulara vermiş olduğu cevaplarda öğrencinin okuma, işlem çözme, yazı yazma gibi aktivitelerden keyif almadığını, daha çok görsel ve işitsel faaliyetler içeren derslerden keyif aldığını görmek mümkündür.

Sosyal yaşamla ilgili sorulan 3. ve 6. soruda tek başına oynamayı 1. gezegene, anne ve baba ile oynamak, bilgisayar oyunları, arkadaşlarla oynamak, aile, yakın arkadaş, okul arkadaşları, hayvanları 2. gezegene yerleştirmiş olup, 3. gezegeni boş bırakmıştır. Bu bağlamda öğrencinin genel olarak sosyal çevresi ile vakit geçirmekten keyif aldığını anlaşılmaktadır.

Özel ilgi alanlarını anlamaya yönelik sorulan 4. soruda tüm aktivite ve faaliyetleri 2. gezegene yerleştirerek, bireysel ve arkadaşları ile vakit geçirirken oyun oynamayı tercih ettiğini görmek mümkündür.

2.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzikal Becerilerinin Tespiti

Çalışmanın bu kısmında araştırmaya katılan öğrencilerin müzikal becerilerini anlamak için işitme testi yapılmıştır. Yapılan bu testte öğrencilerin piyano da ince ve kalın sesleri ayırt edebilme becerisi dikkate alınmıştır. Test içeriği ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Kuş mu, aslan mı? oyunu: Öğrencilere ilk olarak piyanodaki tüm sesler duyurulur. Daha sonra kalın ve ince sesler ayrı ayrı dinletilir. Öğrencilerden kalın seslere aslan sesi, ince seslere de kuş sesi diyerek cevap vermesi istenir.

Şekil 9. Nota seslerinin kalın ve inceliğini fark etme oyunu (Tosuner, 2018).

Tablo 29. Nota seslerinin kalın ve inceliğini fark etme oyunu sonuçları.

	Kalın ve ince sesleri ayırt edebildi	Ayırt etmede zorlandı
Ö1	Evet	Hayır
Ö2	Evet	Hayır
Ö3	Evet	Hayır
Ö4	Evet	Hayır
Ö5	Evet	Hayır
Ö6	Evet	Hayır
Ö7	Evet	Hayır
Ö8	Evet	Hayır

Yukarıdaki tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, yapılan işitme testine katılmıştır. Yine öğrencilerin tamamının kalın ve ince sesleri ayırt ederek testte başarı gösterdiğini görmek mümkündür. Bu oyun sonucunda da öğrencilerin müzikal duyum yeteneklerinin piyano çalma konusunda yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların ritim hafızası ve takip yeteneğini ölçmek için de test yapılmıştır. Ritim testi, yıldız ve kalp şekilleri ile yapılmıştır. Öğrenciden; kalpte alkışlaması, yıldızda dizlerine vurması istenmiştir. Öğrencilerden tahtaya kalkarak sınıfın önünde tek ya da iki kişi olarak oynaması istenmiştir. Öğrencinin hem el göz koordinasyonlarının tespiti hem de ritim kulağının tespiti için yapılan bu testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Şekil 10. Hareketli ritmik çalışma (Tosuner, 2018).

Tablo 30. Ritim ve Tempo Becerilerinin Sonuçları

	Ritim ve tempo becerisi yeterli düzeyde	Ritim ve tempo becerisi yeterli değil
Ö1	Yeterli düzeyde	
Ö2	Yeterli düzeyde	
Ö3	Yeterli düzeyde	
Ö4	Yeterli düzeyde	
Ö5	Yeterli düzeyde	
Ö6	Yeterli düzeyde	
Ö7	Yeterli düzeyde	
Ö8	Yeterli düzeyde	

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının teste katıldığını ve ritim becerilerinin yeterli düzeyde olduğunu görmek mümkündür.

Aşağıda öğrenciler ile yapmış olduğu ritim ve müzik kulağı testi yapılırken kullanılan olumlama dilinin etkilerini anlamak için araştırmacının gözlem notlarından bir alıntı verilmiştir.

> Sınıfa ilk girdiğimde tüm öğrencilerde çekingen bir tavır söz konusuydu. Bu durumdan dolayı iki testi de öğrenciler yerlerindeyken topluca uygulamayı tercih ettim. Öğrencilere **Birlikte yeni şeyler öğreneceğimiz için çok mutluyum. Sen neler hissediyorsun?** diyerek söz hakkı alarak konuşmalarına fırsat verdim. Bunun üzerine sınıftaki gergin hava biraz dağılmış oldu. Fakat yine de öğrencilerden bazıları benimle göz teması kurduğunda hata yaparken, bazıları ise doğruluğunu tespit etmek için sıklıkla göz teması kurup onay bekleyen tavırlar sergiledi. Öğrencilerin biraz rahatlamasının ardından tek tek sınıfın ortasına geçerek tekrar denemelerini istedim. **Bir şeyi denemeden iyi veya kötü olacağını öğrenemezsin. Buna ancak deneyerek karar verebilirsin.** Rahatla ve nefes al. Sen çok **cesur** bir çocuksun. Diyerek telkinlerde bulundum. Daha sonra deneyen tüm öğrencilere **daha çok motivasyon sağlamaları için hepsinin çok güzel yaptığını. Bu kadar doğru ve çabuk yaptıkları için çok şaşkın olduğumu dile getirerek tek kek tebrik ettim**. Bunun üzerine çocuklar tahtaya kalmak için istekli bir şekilde parmak kaldırdılar. İçlerinde hala çekingen davranan öğrencileri de birbirlerinden cesaret almaları için ikili gruplar halinde tahtaya çıkmalarını söyledim. Bunun sonucunda öğrencilerin hepsi etkinliğe katılım gösterdiler. En çekingen tavırları gösteren Ö3, kalp ve yıldız oyununu deve cüce oyunu gibi oynamayı teklif etti bu yenilik diğer çocuklarında oldukça fazla hoşuna gitti (Araştırmacı günlüğü 18.02.2021 Kayseri).

Yukarıda da anlaşıldığı üzere öğrencilerin gerek başarısızlık korkularını yenmek için gerekse cesaret göstermeleri için kullanılan olumlama cümleleri pozitif bir sonuç sağlayarak çocuklarda içsel motivasyon sağladığını anlamak mümkündür.

Şekil 11. Ritmik çalışma (18/02/2021)

Şekil 12. Ritmik hareket, takip ve ritmik yürüme uygulaması (18/02/2021)

2.4. Müzik Eğitimi ve Pozitif Psikoloji ile Verilen Derslerin Disleksili Çocuklara Etkileri

Bu bölümde, disleksili çocuklar için özel olarak hazırlanan piyano eğitimi programına dair ve bu eğitimler sırasında kullanılan olumlama dillerinin yansımalarına dair bulgular verilmiştir.

2.4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 1. Hafta Ders Kazanımları

Aşağıdaki tabloda, 1. hafta işlenen ders konuları ve kazanımları ve araştırmaya katılan öğrencilerin ders konularında göstermiş olduğu başarı durumları verilmiştir.

Tablo 31. 1. hafta ders kazanımları

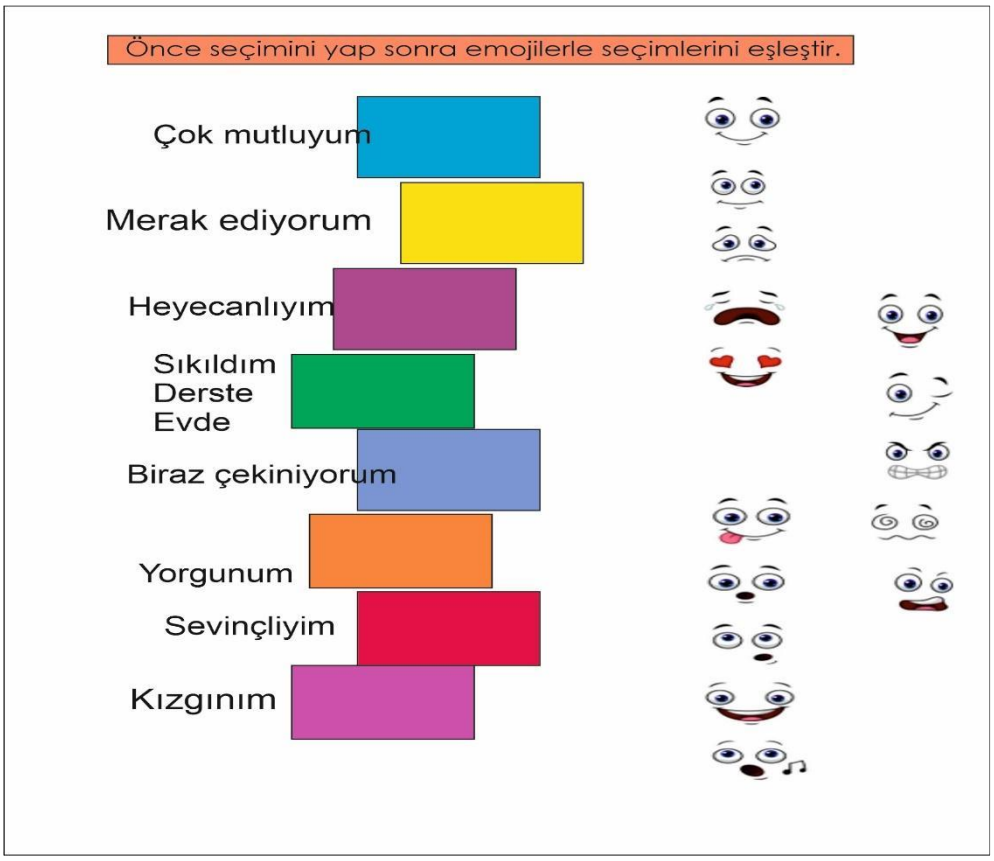
Dersin konusu		AÇIKLAMA	Ders Kazanımları
1. konu	**Tanışma şarkısı**	Öğrenciler piyanonun etrafında daire oluştururlar. Öğretmen şarkıyı piyanoda çalar ve şarkıda belirtilen yerlerde öğrenciler sırası ile isimlerini söylerler.	Ortama uygun müzik dinleme ve yapma davranışlarını sergiler.
2. konu	**Beden perküsyonuna giriş**	Vücudun belirli bölümlerine (diz, omuz, göğüs…) el ile vurarak ses elde edilebilir. Ayrıca ayakları yere vurarak ve alkış ile ses üreterek vücut perküsyon aleti gibi kullanılır.	Vücudunu ritim çalgısı gibi kullanır.
3. konu	**Yağmur oyunu**	Yağmur yağıyor şarkısı şarkıyı betimleyici hareketler ile drama yöntemi ile söylenir.	Doğadaki sesleri taklit ederek müzik dinleme ve yapma davranışlarını sergiler.

Tablo 32. 1. hafta öğrenci başarı durumu.

Öğrenci adı	Derse katılım	Başarı durumu		
		1. konu	2. konu	3. konu
Ö1	Katıldı	+	+	-
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	+
Ö5	Katıldı	+	+	-
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	-
Ö8	Katıldı	+	+	+

Yukarıda verilen tablo 10'a göre 1. Hafta yapılan derse araştırmaya katılan **Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8**'in katılım gösterdiğini görmek mümkündür. Tanışma şarkısı ve beden perküsyonuna giriş konu başlığında yapılan etkinlikte yine araştırmaya katılan tüm öğrenciler **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** başarı gösterdiği anlaşılmaktadır. Yağmur oyununda ise **Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8** başarı gösterirken, **Ö1** ve **Ö5** başarı gösterememiştir.

Ö1 ve **Ö5** Yağmur şarkısında oldukça istekli davranmalarına karşın şarkı söylenirken yapılacak hareketlerde zamanlama ve yön hataları yapmaları sebebi ile başarısız bulunmuştur.

Şekil 13. Duygu ifade kartı.

Duygu ifade kartı piyano eğitiminin başladığı ilk hafta öğrencilere ders girişinde ve çıkışında verilmiştir. Öğrencinin rahatça duygularını anlatabilmesi için duygu kartını zarf içinde vererek kartı doldurduktan sonra sınıfın bir köşesine konulan kutuya zarfa koyup kapalı olarak atılması istenmiştir. Zarflar iki farklı renk olarak dersten önce ve sonra şeklinde planlanmıştır. Verilen cevaplar da ayrıştırılıp aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 33. Öğrencilerin ders öncesi duygu ifade kartlarında ki seçimleri.

Sn	Tema	Kodlar	Katılım	Frekans
	İfade etme			
1		Heyecanlı	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8)	**7**
2		Evde Sıkıldım	(Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8)	5
3		Yorgun	(Ö2,Ö3,Ö5,Ö6)	4
4		Çok mutluyum	(Ö2,Ö8)	2
5		Merak ediyorum	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4, Ö5,Ö6,Ö7,Ö8)	8
6		Sevinçliyim	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8)	8
7		Korkuyorum	(Ö2,Ö3,Ö5,Ö6)	4
8		Biraz çekiniyorum	(Ö1,Ö5,Ö8)	3

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin, ders öncesinde doldurmaları istenen duygu ifade kartlarının sonuçları verilmiştir. Öğrencilerden Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8 ders öncesi heyecanlı, Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8 evde sıkıldım, Ö2,Ö3,Ö5,Ö6 yorgun, Ö2.Ö8 çok mutlu, Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8 merak ediyorum, Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8 sevinçli, Ö2,Ö3,Ö5,Ö6 korkuyorum, Ö1,Ö5,Ö8 biraz çekiniyorum cevabı vermiştir. Bu cevaplardan yola çıkarak öğrencilerin daha önce hiç bulunmadıkları bir ortamda ve yine daha önce hiç yapmadıkları bir aktivite karşısında heyecan, merak ve sevinç hissettiklerini, bunun yanı sıra 4 öğrencinin korku, 3 öğrencinin çekinme, 4 öğrencinin ise yorgun hissettiğini belirttiğini görmek mümkündür. Bu durum ise öğrenme durumunda yapabilecekleri hatalardan dolayı duydukları endişe, korku, isteksizlik olarak yorumlamak mümkündür.

Tablo 34. Öğrencilerin ders sonrası duygu ifade kartlarında ki seçimleri

Sn	Tema	Kodlar	Katılım	Frekans
	İfade etme			
1		Heyecanlı	(Ö1,Ö2,Ö5,Ö8)	5
2		Derste Sıkıldım		0
3		Yorgun		0
4		Çok mutluyum	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8)	8
5		Merak ediyorum	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö8)	6
6		Sevinçliyim	(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8)	8
7		Korkuyorum		0
8		Biraz çekindim		0

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin ders sonrası doldurmaları istenen duygu ifade kartlarının sonuçları verilmiştir. Bu tabloya göre öğrencilerden 4 dü (Ö1,Ö2,Ö5,Ö8) heyecanlı, 8'i çok mutlu (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8), 6'sı (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö8), 8'i sevinçliyim (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8) ifadesini işaretlemiş olup, derste sıkıldım, yorgun, korkuyorum, biraz çekindim ifadelerini boş bırakmışlardır. Derse katılan tüm öğrencilerin, dersin başında vermiş olduğu cevaplar ile sonunda verdiği cevaplar karşılaştırıldığında öğrencilerin ders süresince eğlenceli vakit geçirerek, korku endişe ve isteksizlik duygusu yerine heyecan, mutluluk, merak, sevinç duygularını seçmişlerdir. Bu bağlamda öğrencilerin derse girmeden önceki hissettiği

negatif duygu durumunun, ders süresince yaşadıkları deneyimler sonucu pozitif duygu durumuna dönüştüğü anlaşılabilir.

2.4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 2. Hafta Ders Kazanımları

Aşağıdaki tabloda 2. Hafta işlenen ders konuları ve kazanımları ve araştırmaya katılan öğrencilerin ders konularında göstermiş olduğu başarı durumları verilmiştir.

Tablo 35. 2. Hafta ders kazanımları.

1. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU			
Dersin konusu		**Açıklama**	**Kazanımlar**
1. konu	Turp kiraz oyunu.	Turp dörtlük nota süresi, kiraz ise sekizlik 2 adet nota süresini temsil eder. Tahtaya 4/4'lük ölçüler halinde çizilir ve öğrenciden ritmik olarak alkışla ya da orff aletleri ile çalması istenir.	Dörtlük ve sekizlik nota sürelerini çalmayı keşfeder.
2. konu	Müzik ve dans ile duygu ifadesi çalışmaları	Piyano, forte, largo ve presto terimlerini kullanarak çalınan şarkıda belirlenen hareketlerle dans edilir.	Müzikte hızlı ve yavaş tempo terimlerini fark eder.
3. konu	Ağaç kakan şarkısı	Ağaçkakan şarkı notaları sadece parmak numaraları ile çalınır. Öğrenci elini temel pozisyona yerleştirir ve parmak numaralarına göre tuşlara basar. Daha sonra sınıftaki öğrencilerin yarısı ağaç diğer yarısı ağaçkakan olarak 2 gruba ayrılır. Öğretmen piyanoda şarkıyı çalarken çocuklarda şarkı sözlerine göre görevlerini yapar.	Oyun müziklerine, özgün hareketlerle eşlik eder.

Tablo 36. 2. Öğrenci başarı durumu.

Öğrenci adı	**Derse katılım**	**Başarı durumu**		
		1.konu	**2.konu**	**3.konu**
Ö1	Katıldı	+	+	+
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	+
Ö5	Katıldı	+	+	+
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	+
Ö8	Katıldı	+	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiştir. Dersin konusu olan turp kiraz oyunu, müzik ve dans ile duygu ifadesi çalışmalar, ağaç kakan şarkısında başarı gösterdiğini görülmek mümkündür. Bu bağlamda araştırmaya katılan tüm öğrencilerin; dörtlük ve sekizlik nota sürelerini ve müzikte ses yüksekliği, alçaklığı, ritim hızı, yavaşlığını, ayrıca şarkı söylerken beden dilini de kullanmayı kavradığını anlamak mümkündür.

2.4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 3. Hafta Ders Kazanımları

Aşağıdaki tabloda 3. Hafta işlenen ders konuları ve kazanımları ve araştırmaya katılan öğrencilerin ders konularında göstermiş olduğu başarı durumları verilmiştir.

Tablo 37. 3. Hafta ders kazanımları.

2. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Sol ve fa anahtarı oyunu ve çizimi	Sol anahtarı sağ el, fa anahtarı sol el olarak belirlenir. Öğrenciden iki anahtarı da karışık sırayla çizmeleri istenir. Sonra sıraya göre ellerini masaya vurarak isimlerini söylemesi istenir.	Sol ve Fa anahtarını tanır.
Oyun hamuru parmak kasları çalışması	Oyun hamuruna belirtilen şekiller verilerek parmak ve bilek egzersizleri yapılır.	Materyal kullanarak el ve bilek kaslarını geliştirir.
2\4'lük Ritim ile balon çalışması	Her öğrenci 1 balon şişirir. Belirlenen 2/4'lük şarkı çalarken öğrenciler balonları hava atar ve ritmik bir şekilde balonlara vurarak yere düşürmemeye çalışır.	Oyun müziklerine özgü hareketlerle eşlik eder.

Tablo 38. 3. Hafta öğrenci başarı durumu.

Öğrenci adı	Derse katılım	Başarı durumu		
		1.konu	2.konu	3. konu
Ö1	Katıldı	+	+	+
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	+
Ö5	Katıldı	+	+	-
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	+
Ö8	Katıldı	+	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiştir. Dersin konusu olan sol ve fa anahtarı oyunu ve çizimi, oyun hamuru parmak kasları çalışması, 2\4'lük Ritim ile balon çalışmasında başarılı olduğunu görmek mümkündür. Bu bağlamda derse katılan öğrencilerin; sol ve fa anahtarını kavradığı, piyano çalmaya başlangıç olarak temel el bilek duruşunu öğrendiğini anlamak mümkündür. İşlenen 3. Konuda ise sadece **Ö5**'in başarı gösteremediği görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak ise öğrencilerin sınıf içi grup aktivitesi olarak gerçekleştirilen balon çalışmasının uyumsuz hareketlerde bulunarak ders süresini verimli geçirmedikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda olumlama dilini kullanan araştırmacının ders günlüklerinden elde edilen veriler aşağıda verilmiştir.

2.4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 3. Hafta Ders Kazanımları

Aşağıdaki tabloda 1. Hafta işlenen ders konuları ve kazanımları ve araştırmaya katılan öğrencilerin ders konularında göstermiş olduğu başarı durumları verilmiştir.

Tablo 39. 4. Hafta ders kazanımları.

3. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Seksek oyunu	Yere 5 tane çizgi çizilir. Bu çizgiler dizek olarak kullanılır. Öğretmen önce sol anahtarında çizgilerdeki nota isimlerini söyleyerek çizgilerin üzerinde tek tek yürür. Öğrenci hemen arkasından tekrar eder. Aynı şekilde fa anahtarı ile de çalışılır.	Notaları okumayı ve yazmayı öğrenir. Duyduğu seslerin ayırt eder.
Oyun hamuru oyunu 1	Oyun hamurundan 5 tane çubuk şeklinde parça yapılır. Dizek şeklinde sıralanır. Daha sonra minik bir top yapılır. Bu topu önce çizgilere sonra aralıklara koyarak sol ve fa anahtarındaki notaların isimleri söylenir.	

Tablo 40. 4. Hafta öğrenci başarı durumu.

Öğrenci Adı	Derse Katılım	Başarı durumu	
		1.konu	2.konu
Ö1	Katıldı	+	+
Ö2	Katıldı	+	+
Ö3	Katıldı	+	+
Ö4	Katıldı	+	+
Ö5	Katıldı	+	+
Ö6	Katıldı	+	+
Ö7	Katıldı	+	+
Ö8	Katıldı	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiş olup ders süresince işlenen konuların tamamında başarı gösterdiklerini görmek mümkündür. Oynanan seksek oyunu ve oyun hamuru etkinliği ile, nota öğrenmeyi hem keyifli hem de kalıcı bir öğrenme süreciyle öğrendiklerini görmek mümkündür.

2.4.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 5. Hafta Ders Kazanımları

Tablo 41. 5. Hafta ders kazanımları

4. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Majör minör akorlarını tanıma	Öğretmen piyanoda majör ve minör akorları duyurur. Öğrencililerden majör akorda kollarını açarak gülümsemesi, minör akorda kollarını bağlayarak üzgün mimikle durmasını ister.	Majör ve minör tonların farkını ayırt eder.
Dizek üzerinde sol ve fa anahtarında do, re, mi fa sol notalarını yazma	Öğrencilere tahtada nota çizimi yaptırılır.	Dizek üzerine Notaları okur ve yazar.
Yazılan notaları piyanoda çalma	Tahtada tek tek yazılan notaları önce sağ sonra sol elle çalması istenir.	Dizek üzerinde yazılan notaları piyanoda ki yerini bilir.

Tablo 42. 5. Hafta öğrenci başarı durumu

Öğrenci adı	Derse katılım	Başarı durumu		
		1.konu	2.konu	3.konu
Ö1	Katıldı	+	+	-
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	-	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	-
Ö5	Katıldı	-	+	+
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	-
Ö8	Katıldı	-	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiştir. Derste işlenen majör ve minör akorları tanımak için işlenen 1. Konuda **Ö1,**

Ö2, Ö4, Ö6 ve **Ö7** başarı göstermiş olduğu, **Ö3, Ö5** ve **Ö8**'in ise başarı gösteremediği görülmektedir. Dizek üzerinde sol ve fa anahtarında do, re, mi fa sol notalarını yazmayı öğrenmek için işlenen 2. Konuda **Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8'in** başarı gösterdiği görülmektedir. Yazılan notaları piyanoda çalma konusunda ise **Ö2, Ö3, Ö5, Ö6 ve Ö8** başarı gösterirken, **Ö1, Ö4** ve **Ö7'**nin başarı gösteremediğini görmek mümkündür.

2.4.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 6. Hafta Ders Kazanımları

Tablo 43. 6. Hafta ders kazanımları

5. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Sol anahtarı ve fa anahtarı si ve re notası	Derste takip edilen kaynak kitaptan si ve re notasını pekiştirebileceği etüt ve şarkılar seçilmelidir.	Piyanoda si ve re notası ile belirlenen çocuk şarkılarını çalar.
Parmak bilek egzersizleri	Derste takip edilen kaynak kitaptan etüt ve şarkılar seçilmelidir.	Piyano çalmak için gerekli olan parmak ve bilek hareketlerini pekiştirmesi beklenir.
Oyun hamuru oyunu 2	Kaynak kitapta ve videodaki talimatlar takip edilir. https://www.youtube.com/watch?v=JNQLS3CBoAg&ab_channel=G%C3%B6ksenTosuner	
Doğa ve hayvan sesleriyle doğaçlama kurgu çalışması.	Bu çalışmada öğretmen ve öğrenci iş birliğiyle etkinlik üretilmelidir.	Kurgulanan oyunda materyaller kullanarak müzik eşliğinde canlandırır.

Tablo 44. 6. Hafta öğrenci başarı durumu

Öğrenci adı	**Derse katılım**	**Başarı durumu**		
		1.konu	**2.konu**	**3.konu**
Ö1	Katıldı	+	+	+
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	+
Ö5	Katıldı	+	+	+
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	+
Ö8	Katıldı	+	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiştir. Ders süresince işlenen konuların tamamında başarı gösterdiklerini görmek

mümkündür. Bu bağlamda araştırmaya katılan tüm öğrencilerin; sol anahtarı ve fa anahtarında si ve re notasını okumayı ve çalmayı öğrendiği, parmak bilek egzersizlerini doğru yapabildiği, Doğa ve hayvan sesleriyle doğaçlama kurgu çalışmasına katılım gösterdiğini görmek mümkündür.

2.4.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 7. Hafta Ders Kazanımları

Tablo 45. 7. Hafta ders kazanımları

6. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Papağan oyunu	Öğretmen piyanoda 2/4'lük 2 ölçüden oluşan melodiler çalar. Öğrenci tekrar eder.	Melodi hafızasını geliştirir.
Marakas ve yer davuluyla 3-4'lük ritmik dans oyunu	Öğrencilere birer marakas verilir ve çember oluşturması istenir. Öğretmen yer davulu ile 3-4'lük ritmin nasıl çalınması gerektiğini anlatır. Öğrencilerde de ritmi sayarak eşlik etmesi istenir. Daha sonra belirlenen bir eserle ritmik çalışma yapılır.	Öğrencinin ritim yeteneği gelişir. Grup halinde hareket ederek müzik yapmayı öğrenir.
Ceviz adam piyanoda şarkısını çalma ve söyleme	Söz konusu kaynak kitaptan konu ile ilgili şarkı çalınır.	Piyanoda şarkı çalmayı öğrenir.

Tablo 46. 7. Hafta öğrenci başarı durumu

Öğrenci adı	Derse katılım	Başarı durumu		
		1.konu	2.konu	3.konu
Ö1	Katıldı	+	+	+
Ö2	Katıldı	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+
Ö4	Katıldı	+	+	+
Ö5	Katıldı	+	+	+
Ö6	Katıldı	+	+	+
Ö7	Katıldı	+	+	+
Ö8	Katıldı	+	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiş olduğunu anlamak mümkündür. Ayrıca katılan tüm öğrencileri işlenen tüm konularda başarı gösterdiğini görmek mümkündür. Bu bağlama da araştırmaya katılan tüm öğrencilerin; 2/4 lük ritimle sorulan 2 ölçülük melodilerin tekrarını yapabildikleri,

marakas ve yer davulu ile uyumlu bir şekilde 3-4'lük ritimde şarkıya eşlik edebildikleri ve ceviz adam şarkısını piyanoda çalmayı öğrendiklerini anlamak mümkündür.

2.4.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin 8. Hafta Ders Kazanımları

Tablo 47. 8. Hafta ders kazanımları

8. HAFTA DERS KAZANIM TABLOSU		
Dersin konusu	**Ders içeriği**	**Kazanım**
Eksik notayı bulma oyunu	Nota kartları gösterilir. Sonra bir tanesi saklanır. Eksik olanı bulması beklenir.	Nota okuma becerisi kazanır.
Sürpriz çalgı oyunu	Öğrenci arkasını döner. Öğretmen bir orff aletini çalar. Öğrenci çalınan orff çalgısını sesinden tanımaya çalışır. Sonra öğretmenin çaldığı tartım kalıbını öğrencinin de orff aletini çalarak tekrar etmesi beklenir.	Farklı çalgıları keşfeder.
Küçük kurbağa şarkısını piyanoda çalma	Söz konusu kaynak kitaptan konu ile ilgili şarkı çalınır.	Piyanoda küçük kurbağa şarkısını çalar.
Notalarla matematik işlemleri	Lego ve oyun kartlarıyla çalışılacaktır. Nota sürelerini rakam gibi kullanarak matematik işlemleri yapar.	Nota sürelerini tanır.
Okul (Daha dün annemizin) şarkısını çalma	Söz konusu kaynak kitaptan konu ile ilgili şarkı çalınır.	Piyanoda okul şarkısını öğrenir.

Tablo 48. 8. Hafta öğrenci başarı durumu

Öğrenci adı	Derse katılım	Başarı durumu				
		1.konu	2.konu	3.konu	4.konu	5.konu
Ö1	Katıldı	-	+	+	+	+
Ö2	Katıldı	-	+	+	+	+
Ö3	Katıldı	+	+	+	-	+
Ö4	Katıldı	-	+	+	+	+
Ö5	Katıldı	-	+	+	+	+
Ö6	Katıldı	+	+	+	-	+
Ö7	Katıldı	-	+	+	+	+
Ö8	Katıldı	-	+	+	+	+

Yukarıdaki tabloya göre **(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8)** tüm öğrenciler derse katılım göstermiş olduğunu anlamak mümkündür. Araştırmaya katılan öğrenciler 8. Hafta işlenen derste 2., 3., 4. ve 5. Konuda tamamının başarı gösterdiği görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin işitsel hafızalarını anlamak ve geliştirmek için oynanan sürpriz çalgı oyununda yeterlilik gösterdiklerini anlamak mümkündür. 4. Konu da basit matematik

işlemlerini kullanarak nota süreleri ile işlem yapma konusunda öğrencilerin başarı gösterdiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda piyanoda "Ceviz adam" ve "Okul şarkısı" nı da çalmayı öğrenmişlerdir.

1. Konu olarak işlenen 'Eksik notayı bulma oyununda' Ö3 ve Ö6 başarı göstermiş olup Ö1, Ö2, Ö4, Ö7 ve Ö8 başarı gösterememiştir. Bu bağlamda başarı gösteremeyen öğrencilerin görsel hafızalarının geliştirilmesi için farklı çalışmalar yapılabileceği düşünülmektedir.

2.4.9. Olumlama Dilinin Öğrenme Durumuna Etkilerine Dair Bulgular

Müziği en bilinen tanımı ile anlatacak olursak duygu ve düşüncelerimiz ses ve notalarla anlattığımız sanat dalıdır diyebiliriz. Müzik eğitimi ise müzik dilin anlamaya ve icra etmeye yönelik bir süreci kapsamaktadır. Sanat ve eğitiminin her alanında yeterli teknik ve teorik bilgi öğrenciye aktarıldıktan sonra kendi iç dünyasını da yansıtması beklenmektedir.

Müzik eğitimi pedagojisinde, piyanist, eğitimci ve besteci Mithat Fenmen (1916-1982) piyano eğitiminde başarının yolu öğretmenin kendini sevdirmesi ile başladığını ifade etmiştir (Fenmen, 1947). Bu söylemi bir nevi öğrenci ile müziğin arasında gönül bağı kurmasını sağlamanın öğretmenin yaklaşımının önemi olarak düşünülmesi mümkündür. Ayrıca Fenmen (1947) müzik eğitimine yeni başlayan öğrenci, öğretmeninden memnuniyet içeren, cesaretlendirici sözleri duymak istediğini, ders süresince öğrencinin ruh halini ön planda tutarak ilerlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Suzuki "her çocuk eğitilebilir; bu sadece eğitim metodunun sorunudur. Ayrıca herkes kendini eğitebilir; bu da sadece doğru çalışma meselesidir." (Suzuki, 2010, s. 30) şeklinde ifade etmiştir. Bu bağlamda yazmış olduğu eğitim metotlarında pedagojik olarak her çocuğun yeteneksiz doğduğu, karakterinin yaşadığı çevreye göre şekillendiğini ve bu sırada keşfedilen yeteneklerinin doğru yönlendirilmesi ile iyi bir hayat yaşanabileceğini hedef alarak hazırlamıştır.

Araştırmaya ek olarak veri sağlamak için disleksi tanısı konulan çocuğuna 4 yıldır düzenli olarak özel piyano eğitimi aldıran bir veli ile kişisel görüşme yapılarak tecrübelerine başvurulmuştur. Yapılan kişisel görüşmelerde de velinin, farkında olarak ya da olmadan çocuğu ile pozitif psikoloji ile hatta olumlama dili ile iletişim kurduğu

gözlemlenmiştir. Bu yaklaşımın olumlu etkileri dile getirmiştir. Bunun yanı sıra müzik eğitiminde psikolojik yansımalarına dair ifadeleri de dikkat çekicidir.

> Öncelikle çocuğuma hep seni kendi içinde değerlendiriyorum, arkadaşlarınla yarıştırmıyorum diyerek hep özgüvenli olmayı aşıladım. Yapmaktan korktuğu şeylere mutlaka denemeden karar vermemesi için motive ettim. Müzik eğitimine başlarken de aynı şekilde başarısızlıktan korktuğu için kursa gelmek dahi istemedi. Ben de; dene, istemezsen devam etmezsin. Ben senin seveceğini ve başaracağını düşünüyorum diyerek yönlendirmelerde bulundum. Kursa başladığında özgüveni çok düşüktü. Özellikle ortaokula başladığı dönemdi bu. Sürekli kendine "yapamam, başaramam, ben beceremem, ben zaten aptalım, benim kafam çalışmıyor" diyordu. Piyano çalmaya başladığında öncelikle müziğin içindeki matematiğin en basit hali ile nota süreleri, suslar, çalarken ritim sayma gibi yönlerinin katkısı olduğunu düşünüyorum. Piyanoda çok devasa bir başarıya ulaşmadı belki ama çaldığı şarkılar, çıktığı konserler, katıldığı müzik sınavları ile yaşadığı başarı hissi, kendine saygısı ve özgüveni çok yükselttiğini düşünüyorum. (Kişisel görüşme 18.05.2022 Kayseri).

Yukarıda verilen kişisel görüşme notlarından da anlaşıldığı üzere pozitif psikoloji ve olumlama dili ile motivasyon sağlandığı taktirde uzun vadede disleksili çocuklarda olumlu gelişmeler gözlemlenmektedir.

2.4.10. Pozitif Psikoloji Odağında Hazırlanan Müzik Eğitim Programının Genel Değerlendirmesi

Aşağıdaki tabloda pozitif psikoloji odağında hazırlanan müzik eğitimi programının müzikal başarı değerlendirilmesi verilmiştir.

Öğrenci adı	İşlenen konu sayısı	1. hafta		2. hafta		3. hafta		4. hafta		5. hafta		6. hafta		7. hafta		8. hafta		Başarı durumu	Başarısızlık durumu
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Ö1	28	3	2	3		4		2		2	1	3		3		4	1	24	4
Ö2	28	4	1	3		3	1	2		3		3		3		4	1	25	3
Ö3	28	4	1	3		4		2		2	1	3		3		4	1	26	3
Ö4	28	5		3		4		2		2	1	3		3		4	1	26	2
Ö5	28	3	2	3		3	1	2		2	1	3		3		4	1	23	5
Ö6	28	5		3		3	1	2		3		3		3		5		27	1
Ö7	28	4	1	3		4		2		2	1	3		3		4	1	25	3
Ö8	28	5		3		4		2		2	1	3		3		4	1	26	2
		33	7	24	0	29	3	16	0	18	6	24	0	24	0	33	7		

Yukarıda ki tablo da araştırmaya katılım gösteren öğrencilerle işlenen derslerde göstermiş olduğu performansları + ve – olarak değerlendirilerek puanlandırılmıştır. Bu tabloya göre;

- 1. hafta yapılan derste 5 konu işlenmiştir ve her öğrenci 5 konu üzerinden puanlanmıştır. Puanlama sonucunda 33 +, 7 – sonucuna varılmıştır.
- 2. Hafta yapılan derste 3 konu işlenmiştir. 3 konu üzerinden puanlandırılmış olup toplamda 24 + alarak tüm konularda başarı göstermiş olduğunu görmek mümkündür.
- 3. Hafta yapılan derste 4 konu işlenmiştir. 4 konu üzerinden puanlandırılmış olup öğrencilerin toplamda 29 +, 3- aldığı sonucuna varılmıştır.
- 4. Hafta yapılan derslerde 2 konu işlenmiştir. Katılan tüm öğrenciler konuların tamamında başarı göstermişlerdir.
- 5. Hafta yapılan derslerde 3 konu işlenmiştir. 3 konu üzerinden puanlandırılmış olup öğrencilerin toplamda 18+, 6- aldığı sonucuna varılmıştır.
- 6. Hafta yapılan derslerde 3 konu işlenmiştir. Katılan tüm öğrenciler konuların tamamında başarı göstermişlerdir.
- 7. Hafta yapılan derslerde 3 konu işlenmiştir. Katılan tüm öğrenciler konuların tamamında başarı göstermişlerdir.
- 8. Hafta yapılan derslerde 5 konu işlenmiştir. 5 konu üzerinden puanlandırılmış olup öğrencilerin toplamda 33+, 7- aldığı sonucuna varılmıştır.

SONUÇ

Bu bölümde; bulgu ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, ve bu sonuçlardan çıkan önerilere yer verilmiştir. Araştırma sürresince elde edilen verilerden yola çıkılarak varılan sonuçlar, aşağıda maddeler halinde aşağıda verilmiştir.

- **Müzik eğitimi sırasında gerçekleşen akış deneyimi ile ilgili sonuçlar:** Bu çalışma da araştırmada tercih edilen yaş aralığı ile benzer şekilde, disleksi tanılı 8, 11 yaş aralığında çocuklar ile yapılmıştır. Araştırmada, katılımcılara müzikal becerilerinin değerlendirilmesine olanak tanıyan bir dizi müzikal test uygulanmış ve hepsinin müzikal becerisinin uygun olduğu görülmüştür. Bu testlerin akabinde, pozitif psikoloji odağında disleksinin getirmiş olduğu öğrenme güçlüklerinin göz önünde bulundurulduğu bir piyano eğitim programı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Uygulanan piyano eğitim programı sonucunda, literatüre benzer şekilde öğrencilerin müzikal becerilerinin olumlu yönde değiştiği görülmektedir.

  Disleksili çocuklar, akış deneyimi sırasında yaşadıkları meydan okuma, eylem farkındalık geliştirme, hedef koyma, odaklanma, piyano çalarken kendi kontrolünü ele alma, öz bilinç geliştirme gibi duygular ile zaman kavramını yitirmeleri sayesinde, 45 dakikalık ders süresinin sonunda zamanın hızlı geçmesi ile ilgili şaşkınlık ve heyecan yaşamışlardır. Öğrenciler günlüklerinde bu durumu genel olarak "zaman çok çabuk geçti" şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca akış deneyimi sırasında ders verimliliğinde artış ve bir sonraki ders için motivasyon sağladığı gözlemlenmiştir. Ek olarak, dikkat odaklanma durumuna da doğrudan etki ettiği, özellikle disleksili öğrencilerin dikkat odaklanma sürelerinin kısa olmasına rağmen bulundukları faaliyet sırasında yaşadıkları haz, keyif ve mutluluk ile bu sürelerin uzadığı görülmüştür. Dolayısıyla doğrudan öğrenme durumuna da etki ettiği için ders verimliliğini artırmıştır.

- **Disleksili bireylerin güçlü yanları ile ilgili sonuçlar:** Velilerle yapılan kişisel görüşmelerden de anlaşıldığı üzere literatürde tanımlanan genel güçlü yanlar büyük bir oranda tutarlılık göstermektedir. Verilen eğitimlerde ya da günlük yaşamda bu güçlü yanlar göz önünde bulundurulup pozitif psikoloji yaklaşımı ile ortaya çıkarıldığında, hem akademik hem de sosyal psikoloji olarak çocuğun refaha ulaşması mümkündür. Özellikle erken yaş eğitiminde çocuğun güçlü yanlarının tespit edilmesi ile bu güçlü yanları geliştirecek yönde verilecek eğitimler ve yine güçlü yanlarını kullanarak öğrenme durumuna olumlu yönde etki etmeyi hedeflemek, çocuğun eğitim hayatında başarısını artırdığı tespit edilmiştir.

- **Disleksili bireylerin yaşadığı psikolojik güçlükler ile ilgili sonuçlar:** Araştırmaya katılan disleksili çocukların velileri ile yapılan görüşmeler sonucunda çocukların genel olarak kendilerini başarısız, yetersiz, mutsuz gördükleri ifade edilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler ve araştırmacının gözlem raporlarına bakıldığında da bu duruma sebebiyet veren aile, akraba, arkadaş ve öğretmenlerin davranışları sonucu kendilerini yetersiz, zeki olmayan, başarısız, özgüvensiz hissettikleri fark edilmiştir. Özellikle öfkeli ve hırçın tavırlar sergileyen çocukların, ebeveynlerinin en az birinin çocuğa karşı sabırsız ve kızgın tavırlar sergilediği gözlemlenmiştir. Buna ek olarak okulda arkadaşları tarafından dışlanması, ötekileştirilmesi de büyük bir ruhsal yıkıma uğramalarına sebep olduğu fark edilmiştir. Okuldaki öğretmeninin de disleksi hakkında yetersiz bilgiye sahip olma durumunda da çocuktan yapamayacağı görevlerin yerine getirmesini istemesi halinde çocuğun yaşadığı başarısızlık da farklı nitelendirilmiştir. Tüm bu karmaşaya mağruz kalan disleksili birey ise kendini acımasızca eleştirilere boğarak, özgüvensizlik ve kendini değersizleştirme gibi duygu durumları yaşamakta, bunun sonucunda da mutsuz bir yaşam içerisine girdiği görülmektedir. Bu ruh hali ile kendini ifade edemeyen çocuğun; öfkeli, gergin, sinirli ve sabırsız hareketler sergilemesi mümkündür.

- **Olumlama dili ile ilgili sonuçlar:** Disleksili çocuklarla pozitif psikoloji odağında işlenen piyano derslerinde kullanılan olumlama cümlelerinin çocukların zayıf yönlerinden çok, güçlü yönlerine odaklanması, bu yönlerini ortaya çıkarmaları için cesaretlendirme, motivasyon sağlamaları için yüreklendirme, başarısızlıkları ile mücadele ederek başarıya ulaşmaları için istikrarlı olma gibi farkındalıklar kazandırma, mutluluk ve refah duygusu aşılama, endişe ve kaygılarından kurtulmaya

yardımcı olma hedeflenmiştir. Bu bağlamda araştırmacı gözlem raporları, öğrenci ders günlüklerinden disleksili öğrencilere pozitif psikoloji ile yaklaşım sağlandığında çocuğun hem kişisel gelişiminin hem de müzikal becerisinin geliştirilebileceği görülmüştür. Müzik ve eğitiminin psikomotor, psikolojik, akademik, sosyokültürel, nörolojik olarak insanda olumlu etkiler yarattığı literatürde yapılan çokça araştırma sayesinde kalıplaşmış bir bilgi haline gelmiştir. Disleksili bireylerin güçlü yönlerini ortaya çıkarmak için müzik eğitimini araç olarak kullanarak pozitif psikoloji uygulamaları, araştırmaya katılan çocuklarda olumlu etki etmiştir. Öyle ki bu çalışmaya katılan öğrencilerden bazılarında görülen hırçın, öfkeli ve isteksiz tavırların derslerde uygulanan olumlama dili ile tamamen değişip, yerini mutlu bir ruh haline bıraktığı görülmüştür. Aynı zamanda isteksiz, çekingen, içe dönük, korkak tavırlar sergileyen çocuklarda da yapılan piyano derslerinde henüz çalmadan endişeli tavırlar ile denemekten korkan tavırlar sergilediği görülmüştür. Bu çocuklarla da olumlama cümleleri ile işlenen derslerde çocukların cesaret, özgüven ve mutlu tavırlar sergiledikleri gözlemlenmiştir.

Uzun süredir piyano eğitimi alan öğrenci ve veli ile yapılan kişisel görüşmede de bu konu önem arz etmiştir. Veli, özellikle çocuğunun başlarda çekingen, utangaç olduğunu sonrasında evde ve derste başaramadığı durumlarda öfke kontrolünü sağlayamadığını dile getirmiştir. Piyano eğitiminin, uzun süreli ve disiplinli devam ettiğinde ise ilerleyen dönemlerde çocuğunun daha sakin, mutlu ve başarısızlıkları ile sabırla mücadele eden, tekrar denemekten korkmayan, yeniliklere açık bir ruh haline büründüğünü de ifade etmiştir. Tüm bu verilerden de yola çıkarak, hem pozitif psikolojinin hem de müzik eğitiminin faydalarını ve etkilerini görmek için uzun süreli ve kişiye özel planlanan eğitim modelleri geliştirilip uygulandığında olumlu etkileri görmek mümkündür.

- **Duygu İfade etme ile ilgili sonuçlar:** Veriler, Öğrencilerin ders öncesi ve sonrası duygularını ifade edebilmesi için hazırlanan duygu ifade kartı oyununun sonucunda oluşturulmuştur. Verilen cevaplar ders öncesi ve ders sonrası olarak iki ayrı tabloda ayrıştırılarak hazırlanmıştır. Ders öncesi sorulan sorulara, heyecanlıyım cevabı veren 7 öğrenci (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8) iken ders sonrasında 4 öğrenci (Ö1,Ö2,Ö5,Ö8) cevap vermiştir. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğrencilerin bu cevapları araştırmacı gözlem raporundan elde edilen veriler doğrultusunda, ders öncesinde daha

önce piyano eğitimi almadıkları için heyecanlı olduklarını ifade ederken ders sonrasında ise derste çok eğlendiklerini ve bir sonraki ders için heyecanlı olduklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Evde sıkıldım cevabını; 5 öğrenci (Ö2,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8) işaretlerken, ders sonunda, derste sıkıldım sorusuna hiç bir öğrenci işaretleme yapmamıştır. Ders öncesi 4 öğrenci (Ö2,Ö3,Ö5,Ö6) yorgunum cevabı verirken ders sonrasında ise hiç bir öğrenci yorgunun cevabı vermemiştir. Ders öncesi 2 öğrenci (Ö2, Ö8) kendilerini cevap olarak çok mutluyum diye ifade ederken, sonrasında ise bu cevap, 8 öğrenciye (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8) yükselmiştir. Yine ders öncesi merak ediyorum diyen 7 öğrenci (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8), ders sonunda bir sonraki dersi merak ediyorum şeklinde ifade eden öğrenci sayısı 6 (Ö1,Ö2,Ö3.Ö5,Ö7,Ö8) olmuştur. Ders öncesi ve sonrası 8 öğrenci (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8) sevinçliyim cevabı vermiştir. Ders öncesi korkuyorum cevabını işaretleyen 4 öğrenci (Ö2,Ö3,Ö5,Ö6) iken, ders sonrası bu cevabı hiç bir öğrenci işaretlememiştir. Son olarak ders öncesi 3 öğrenci (Ö1,Ö5,Ö8) biraz çekiniyorum cevabını işaretlerken, ders sonrasında yine tüm öğrenciler bu cevabı boş bırakmıştır. Yapılan bu çalışmadan da anlaşıldığı üzere, araştırmaya katılan 8 disleksili öğrencinin vermiş olduğu cevaplardan yola çıkarak yeni tecrübeler deneyimlemeden önce heyecan, endişe, korku ve çekingenlik yaşamaktadırlar. Bu durum, gerek öğretmenin psikolojik ve pedagojik yaklaşımının , gerekse uygulanan ders müfredatı ile hazırlanan etkinliklerin çocukların hem ruh halini pozitif yönde değiştirmesine hem de ders verimliliğine etki ettiğini anlamak mümkündür.

KAYNAKÇA

Baltacı, U. B. (2017). *Öğrenme Güçlüğü Olan ve Olmayan Ortaokul Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algıları İle Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmış Doktora Tezi. Konya.

Butler, J. ve Kern, M. L. (2015). The Perma-Profiler: A brief multidimensional measure of flourishing. Unpublished manuscript. **http://www.peggykern.org/questionnaires. html** (Erişim tarihi: Mayıs 202).

Carr, A. (2016). *Pozitif psikoloji: Mutluluğun ve İnsanın Güçlü Yönlerinin Bilimi*. Kaknüs Yayınları.

Coslett, H. B., and Turkeltaub, P. (2016). *Acquired Dyslexia. ın Neurobiology of Language*. New York: Academic Press.

Csikszentmihalyi, M., and Csikzentmihaly, M. (1990). *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper and Row.

Çayır, A. ve Balcı, E. (2017). "Bireyselleştirilmiş Okuma Programının Disleksi Riski Olan Bir İlkokul Öğrencisinin Okuma Becerileri Üzerindeki Etkisi." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6*(1), 455-470.

Çölkesen, F. (2010) *Özel Öğrenme Bozukluğu Olan Çocukların Ruhsal Profillerinin Değerlendirilmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Ana Sanat Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Demirci, İ., Ekşi, H., Dinçer, D., and Kardaş, S. (2017). "Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli: Perma Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliği". *The Journal of Happiness and Well-Being*, *5*(1), 60-77.

Deniz, E., Hamarta, E. ve Akdeniz, S. (2014). *Öğrenme güçlüklerinin belirtileri.* Ankara: Eğiten Kitap.

Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological bulletin*, *95*(3), 542.

Dönmezler, İ. (2010). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Serya Yayımcılık.

Eden, G. F., Stein, J. F., Wood, H. M., and Wood, F. B. (1994). "Differences in Eye Movements and Reading Problems in Dyslexic and Normal Children." *Vision research*, *34*(10), 1345-1358.

Eden, G. F., VanMeter, J. W., Rumsey, J. M., Maisog, J. M., Woods, R. P., and Zeffiro, T. A. (1996). "Abnormal Processing of Visual Motion in Dyslexia Revealed By Functional Brain İmaging." *Nature*, *382*, 66-69.

Engel-Yeger, B., Nagauker-Yanuv, L., and Rosenblum, S. (2009). "Handwriting Performance, Self-Reports, And Perceived Self-Efficacy Among Children With Dysgraphia". *American Journal of Occupational Therapy*, *63*(2), 182-192.

Ergenç, İ. (2000). *Dilin Beyindeki Organizasyonu ve Konuşmanın Gerçekleşmesi. Multidisipliner Yaklaşımla Beyin ve Kognisyon*. (Editörler: Karakaş, Aydın, Erdemir ve Özemsi). Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi.

Erman, Ö. (2002). Disleksi. *Çoluk Çocuk Aylık Anne Baba Eğitimi Dergisi*, *17*, 8-10.

Evgin, Ç. (2020). Müzik Eğitimi Dersinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi. *Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 60-79.

Fenmen, M. (1947). *Piyanistin El Kitabı.* Ankara: Akba Kitap Evi.

Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.

Frankl, E. V. (2009). *İnsanın Anlam Arayışı.* (Çev. Budak, S.). İstanbul: Okyanus Yayınları.

Fredrickson, B. (2011). *Positivity: Groundbreaking Research to Release Your İnner Optimist and Thrive.* Great Britain: One World Publications.

Fredrickson, B. L. (1998). What Good Are Positive Emotions*? Review of General Psychology, 2* (3), 300.

Friedmann, N., and Lukov, L. (2008). Developmental surface dyslexias. *Cortex, 44* (9), 1146-1160.

Froh, J. J., Sefick, W. J., and Emmons, R. A. (2008). "Counting Blessings İn Early Adolescents: An Experimental Study Of Gratitude And Subjective Well-Being." *Journal of School Psychology, 46* (2), 213–233.

Güven, E. (2011). "Müzik Dersleri ve Kaynaştırma Uygulaması." *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *19* (3), 709-718.

Heiman, T. (2004). "Teachers Coping with Changes: Including Students with Disabilities in Mainstream Classes: An International View". *International journal of special education*, *19*(2), 91-103.

Karabekiroğlu, K. (2015). *Aman dikkat: Dikkat ve Öğrenme Sorunları* (2. baskı). İstanbul: Say Yayınları.

Luthans, F. (2002). "Positive Organizational Behavior: Developing and Managing Psychological Strengths. " *Academy of Management Perspectives*, *16*(1), 57-72.

Luthans, F.(2002b). “Theneedforandmeaning of positiveorganizationalbehavior.”*Journal of OrganizationalBehavior*. 23, 695-706.

Marin, M. M., and Bhattacharya, J. (2013). "Getting in to the Musical Zone: Trait Emotional Intelligence And Amount Of Practice Predict Flow in Pianists. " *Frontiers in Psychology*, *4*, 853.

Marshall, J. C., and Newcombe, F. (1973). "Patterns of paralexia: A psycholinguistic approach." *Journal of Psycholinguistic Research*, 2, 175-199.

Martin, A. J., and Jackson, S. A. (2008). "Brief Approaches to Assessing Task Absorption and Enhanced Subjective Experience: Examining ‘Short’and ‘Core’flow in Diverse Performance Domains. " *Motivation and Emotion*, *32* (3), 141-157.

Melekoğlu, M. A. (2015). Özel Öğrenme Güçlüğüne Giriş. (Editöerler: M. A. Melekoğlu, O. Çakıroğlu). *Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar.* Ankara: Vize Basın Yayın.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Çocuk Gelişimi Eğitimi Öğrenme Güçlüğü.* Ankara.

Neef, N. E., Schaadt, G., and Friederici, A. D. (2017). "Auditory brainstem responses to stop consonants predict literacy." *Clinical Neurophysiology, 128* (3), 484-494.

NHS. (2020). Diagnos. **https://www.nhs. uk/conditions/developmental-coordination-disorder-dyspraxia/diagnosis/** (Erişim tarihi: Mart 2021).

Oruç, E., and Kutanis, R. Ö. (2014). "Pozitif Örgütsel Davranış Ve Pozitif Psikolojik Sermaye Üzerine Kavramsal Bir İnceleme." *The Journal of Happiness and Well-Being*, *2* (2), 145-159.

Öner, A. K. (2006). *Müziğin Öğrenme Güçlüğü Çeken Çocukların Duyarlılıklarına Etkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Özdemir, E., and Coşkuner, S. (2018). "Müzik Dinleme Etkinliklerinin İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi." *İlköğretim Online*, *17*(1), 57-69.

Özen Kutanis, R., and Yıldız, E. (2014). "Pozitif Psikoloji İle Pozitif Örgütsel Davranış İlişkisi Ve Pozitif Örgütsel Davranış Boyutları Üzerine Bir Değerleme." *Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi*, *5* (11).

Peterson, R. L., and Pennington, B. F. (2012). "Developmental Dyslexia." *The lancet*, *379* (9830), 1997-2007.

Ramus, F. (2003). "Developmental dyslexia: specific phonological deficit or general sensorimotor dysfunction?" *Current Opinion in Neurobiology*, *13* (2), 212-218.

Ryff, C. D. (1989). Happiness is Everything, Or is it? Explorations on The Meaning of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, *57*(6), 1069-1081

Salman, U., Özdemir, S. , Salman, A. B., and Özdemir, F. (2016). Özel Öğrenme Güçlüğü "Disleksi". *FNG and Bilim Tıp Dergisi* 2 (2):170-176

Saraç, S. (2014). Okuma Güçlükleri ve Disleksi. *Psikoloji Çalışmaları*, *34* (1), 71-77.

Sarıpınar, G. E. ve Erden, G., (2010). Okuma Güçlüğünde Akademik Beceri ve Duyusal Motor İşlevleri Değerlendirme Testlerinin Kullanılabilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, *25 (*65), 56-66

Sheldo, K. M., and King, l, (2001). "Pozitif Psikoloji Neden Gereklidir?." *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, *4* (1), 124-126.

Shoshani, A., and Slone, M. (2017). "Positive Education For Young Children: Effects of A Positive Psychology İntervention for Preschool Children on Subjective Well Being And Learning Behaviors. " *Frontiers in psychology*, *8*, 1866.

Suzuki, S. (2010) *Sevgiyle Eğitmek.* İstanbul: Porte Müzik Yayınları.

Swagerman, S. C., Van Bergen, E., Dolan, C., De Geus, E. J., Koenis, M. M., Pol, H. E. H., and Boomsma, D. I. (2017). "Genetic Transmission of Reading Ability." *Brain and Language*, *172*, 3-8.

Swanson, H. L., Zheng, X., and Jerman, O. (2009). "Working Memory, Short-Term Memory, and Reading Disabilities: A Selective Meta-Analysis of The Literature." *Journal of learning disabilities*, *42*(3), 260-287.

Şahin, S. ve Akoğlu-Gül, G. (2011). *Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar ve Eğitimleri.* (Editör: N. B. Dönmez). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap.

Tallal, P. (1980). "Auditory Temporal Perception, Phonics, and Reading Disabilities in Children." *Brain and Language*, *9*(2), 182-198.

Tosuner, G. (2018). *Küçük Mozartlar İçin Piyano Metodu 1* (1. Baskı). Kayseri: Katre Müzik Yayınları.

Tosuner, G., and Levendoğlu, N. O. (2020). "Covid-19 Sürecinde Uzaktan Yürütülen Müzik Öğretimi Uygulamalarının 8-15 Yaş Grubu Çocuklarındaki Yansımaları Üzerine Bir Durum Çalışması." *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, *81*, 289-308.

Yorgancı, Z. (2006). *Öğrenme Güçlüğü Görülen Çocukların Anksiyete ve Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Doktora Tezi. Konya.

Kişisel Görüşmeler:

Deniz Kömek, 25 Nisan 2020, Kayseri, Telefon irtibatı

EKLER

ÖĞRENCİ TANIMA FORMU

Tüm çalışma boyunca yapılacak görüşmelerden elde edilecek bilgiler diğer akademisyenlerle paylaşılırken öğrenci ve velilerin isimleri gizli tutulacaktır. Çocukları daha yakından tanımamız, onlara faydalı ve verimli bir eğitim süreci sağlamamız için paylaşacağınız her bilgi büyük önem taşımaktadır. Paylaştığınız bilgiler ve eğitim sürecinde vereceğiniz destekler için şimdiden teşekkür ederim.

(Anne)
Adınız Soyadı: Yaşınız:

Eğitim Durumunuz: Mesleğiniz:

(Baba)

Adınız Soyadı: Yaşınız:

Eğitim Durumunuz: Mesleğiniz:

Kaç çocuğunuz var?

(Öğrenci)

Adı soyadı: Yaşı:

Okulu:

Daha önce her hangi bir sanatsal faaliyete katıldı mı? Katıldıysa ne kadar sürdü?

Çocuğunuz boş vakitlerinde neler yapmaktan hoşlanır?

Akademik eğitimi sürecinde zorlandığı ya da hoşlanmadığı dersler var mı? Varsa hangi dersler?

Özel olarak ilgi duyduğu dersler var mı?

Özel olarak ilgi duyduğu ilgi alanları var mı?

Katıldığınız müzik eğitiminden beklentileriniz neler?

Çocuğunuzun duygusal yapısından bahseder misiniz?

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Göksen TOSUNER

EĞİTİM

Kayseri Lisesi 2003
Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü 2011

İŞ DENEYİMLERİ

Talas Belediyesi Konservatuarı 2004
Büyükşehir Belediyesi Konservatuarı 2009
Talas Halk Eğitim Merkezi 2010
Özel MEB Katre Müzik Kursu Kurucusu 2006 halen

PROJELER

FGM Güzel sanatlar ve spor lisesi konseri 2009
FGM Güzel sanatlar ve spor lisesi bağış konseri 2011
Erciyes'in Kır Çiçekleri- Kayseri Emniyet Müdürlüğü 26/12/2014
6. Erciyes Pediatri Akademisi Kış Kongresi 27/02/2020
8. Erciyes Pediatri Akademisi Kış Kongresi 12/05/2022
"Müzik bize iyi gelir" Kayseri'deki afetzede çocuklar ile müzik eğitimi programı 03/03/2023
"Düş Yeri" Avanos Kaymakamlık projesi Güray müze piyano resitali 04/03/2023

SEMİNERLER VE SERTİFİKALAR

Eğitimde Pozitif Psikoloji- Prof. Dr. Nevzat TARHANCI 05/11/2020
Eğitimciler İçin Beyin ve Öğrenme Prof. Dr. Sinan CANAN 06/11/2020
Sanat Terapi Eğitimi Sertifikası Boğaziçi Enstitüsü 23/03/2023
Müzik ve Hareket Semineri İstanbul Gedik Üniversitesi 2//03/2023

MAKALE VE KİTAPLAR

Küçük Mozartlar İçin Piyano Metodu 1 Katre Müzik yayınları 2018
Küçük Mozartlar İçin Piyano Metodu 2 Katre Müzik yayınları 2019
Covid-19 Sürecinde Uzaktan Yürütülen Müzik Öğretimi Uygulamalarının 8-15 Yaş Grubu Çocuklarındaki Yansımaları Üzerine Bir Durum Çalışması 2020